



*Πρεσβυτέρου π. Γεωργίου Γιάν  
Δρ. Θεολογίας Πανεπιστημίου του Καρόλου  
Πράγα Τσεχίας*

**Μόσχα και Κρήτη:  
έκκλησιολογική ταυτότης  
πέραν τῆς Πατερικότητος**



**Ἐκκλησία Γνησίων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν Ἑλλάδος  
Ἱερά Μητρόπολις Ὠρωπού καὶ Φυλῆς  
2018**



Πρεσβυτέρου π. Γεωργίου Γιάν  
Δρ. Θεολογίας Πανεπιστημίου του Καρόλου  
Πράγα Τσεχίας

## Μόσχα καὶ Κρήτη: ἐκκλησιολογικὴ ταυτότης πέραν τῆς Πατερικότητος

- A.** Προοιμιακὰ
- Ἡ Σύνοδος τῆς Μόσχας, Φεβρουάριος 2016
- B.** Ἡ Γνωμοδότησις τῆς Συνόδου τῶν Ρώσων Ἀρχιερέων
- Γ.** Προσπάθεια συγκράσεως δύο ἀλληλο-αποκλειομένων ἐκκλησιολογικῶν ἀρχῶν
- Δ.** Ἱστορικὴ ἀναδρομή: Δύο ἀντιφατικὲς Ἐκκλησιολογίες
- α. Ἡ Ἐκκλησιολογία τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ
  - β. Τὸ οἰκουμενικὸν κῆρος καὶ ἡ ἀθθεντία τῆς Ἐκκλησιολογίας τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ
  - γ. Ἡ Ἐκκλησιολογία τοῦ Ἱεροῦ Αἰγνουστίνου
- Ε.** Ἐκκλησιαστικὲς μεταρρυθμίσεις ἐν ὀνόματι τοῦ ἐκδυτικισμοῦ καὶ ἐκσυγχρονισμοῦ τῆς ρωσικῆς Ὁρθοδοξίας
- Σ.** Προσπάθεια ἐπιστροφῆς στὴν Ὁρθοδοξία τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ τῶν Ἁγίων Συνόδων
- Ἡ συμβολὴ τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Ἰλαρίωνος Τροῦτσκου
- Ζ.** Οἱ ὑποστηρικτὲς τῆς αἰγνουστίνειας ἀντιλήψεις
- Η.** Ὁ Μητροπολίτης Σέργιος καὶ τὸ ἐκκλησιοκτόνο δόγμα τῆς βαπτισματικῆς θεολογίας
- Θ.** Ὁ π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ καὶ τὰ Ὅρια τῆς Ἐκκλησίας
- I. Τὸ Συνοδικὸ κείμενο «Οἱ βασικὲς ἀρχὲς ἀντιμετώπισης τῶν ἑτεροδόξων ἀπὸ τὴν Ρωσικὴ Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν» (2000)
- ΙΑ.** Ἐπιλογικὰ
- Ἡ Ἁγία Συνοδικὴ καὶ Πατερικὴ Παράδοσις
  - Ἡ Ἀντι-συνοδικότης τῶν Οἰκουμενιστῶν

Ἐκδόσις α', Νοέμβριος 2018.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ὠρωποῦ καὶ Φυλῆς  
Ἐκκλησία Γνησίων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν Ἑλλάδος



**Ἡ** ἐργασία αὐτὴ  
πραγματοποιήθηκε μὲ τὴν προτροπή,  
εὐλογία καὶ πολύτιμη βοήθεια  
τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας  
Ὁρωποῦ καὶ Φυλῆς κ. Κυπριανοῦ,  
πρὸς τὸν Ὅποιο ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς  
ἀπευθύνω ἐγκάρδιες εὐχαριστίες.



**Εὐχαριστῶ** ἐπίσης ἰδιαιτέρως  
τὸ Ἐργαστήριον τῆς Μοναστικῆς Ἀδελφότητος  
τῶν Ἁγίων Ἀγγέλων, στὶς Ἀφίδνες Ἀττικῆς,  
τὸ Ὅποιο ἀνέλαβε τὴν ἔκδοσιν καὶ τῆς ἐργασίας αὐτῆς.



*† Πρεσβύτερος π. Γεώργιος Γιὰν  
Δρ. Θεολογίας Πανεπιστημίου τοῦ Καρόλου  
Πράγας Τσεχίας*

*1η Νοεμβρίου 2018 ἐκ. ἡμ.  
† Μνήμη τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων  
Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ*



## Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις

«Ἐντολή γάρ Κυρίου μὴ σιωπᾶν ἐν καιρῷ κινδυνευούσης Πίστεως. Λάλει γάρ, φησί, καὶ μὴ σιώπα... Διὰ τοῦτο καγὼ ὁ τάλας, δεδοικὸς τὸ Κριτήριον, λαλῶ».

(Ὁσ. Θεοδώρου Στουδίτου, PG τ. 99, στλ. 1321)

## Μόσχα καὶ Κρήτη: ἐκκλησιολογικὴ ταυτότης πέραν τῆς Πατερικότητος

### Α'. Προοιμιακὰ

**Ἡ** λεγομένη Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῶν ἐξ ὀρθοδόξων Οἰκου-  
μενιστῶν στὴν Κρήτη (Ἰούnius 2016), σύμφωνα μὲ τὶς προσ-  
δοκίες τῶν πρωτεργατῶν αὐτῆς, εἶχε μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὸν  
σκοπὸ νὰ διατρανωθῆ σὲ ὅλο τὸν κόσμο, μὲ τὸν πλέον ἐπίσημο τρό-  
πο, ἡ ἐνότης τῶν κατὰ τόπους ἐπισήμων ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν.

Ἐν τούτοις, ἡ ἄρνησις τεσσάρων Πατριαρχείων (Ἀντιοχείας, Ρω-  
σίας, Γεωργίας καὶ Βουλγαρίας), νὰ συμμετάσχουν στὴν Σύνοδο  
τῆς Κρήτης εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νὰ ἀναδυθῆ τὸ ἀντίθετο, δηλαδὴ  
τὸ βάθος καὶ ἡ παθολογία τῆς διαιρέσεως τῆς ἐπισήμου Ὁρθοδοξίας.

Ὁ Μητροπολίτης Προύσης κ. Ἐλπιδοφόρος ἦταν σαφέστατος:

**«Εἶναι γεγονός πανθομολογούμενο, ὅτι ἡ ἀπουσία  
τῆς Μόσχας καὶ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν δὲν βασίζε-  
ται σὲ θεολογικὰ καὶ ἐκκλησιαστικοκανονικὰ ἐπιχει-  
ρήματα»<sup>1</sup>.**

Αὐτὴ ἡ διάγνωσις ἐπιβεβαιώθηκε καὶ κατὰ τὸ ἐπόμενο ἔτος  
2017, ὅταν τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς  
Ἑλλάδος ἀρνήθηκαν μὲ τὴν σειρά τους νὰ συμμετάσχουν στὸν Δι-  
ορθόδοξο καὶ Πανορθόδοξο Ἑορτασμὸ τῶν ἑκατὸν ἐτῶν ἀπὸ τῆς  
ἐπανιδρύσεως τοῦ Πατριαρχικοῦ Θεσμοῦ, τὸν ὁποῖον ὠργάνωσε ἡ  
Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας (Δεκέμβριος 2017).

1. Βλ. <https://www.ekklisiaonline.gr/nea/prousis-elpidoforos-pro-ton-pylon-i-para-chorisi-aftokefalias-stin-oukraniki-ekklisia/>.

**Μ**ὲ τὰ πλέον ὁμως μελανὰ χρώματα ἀπεικονίζεται ἡ θλιβερὰ ὄντως κατάστασις τῶν ἐξ ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν στὴν ἄκρως τάλαιπωρημένη χώρα τῆς Οὐκρανίας: ὁ λαὸς αὐτῆς σπαράσσεται καὶ πάσχει ἐδῶ καὶ δεκαετίες, ὡς ἔρμαιο στὰ χέρια τόσο τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, ὅσο καὶ τῶν ἐκκοσμικευμένων ἡγετῶν τῆς ἐπισήμου Ὀρθοδοξίας.

**Π**αρὰ ὁμως τοὺς βαθεῖς καὶ πολύπλευρους διχασμοὺς μεταξὺ τῶν, ὡς μὴ ὤφειλε, δύο βασικῶν καὶ ἀνταγωνιζομένων πόλων τοῦ ὀρθόδοξου κόσμου, ἤτοι τῶν Πατριαρχείων Μόσχας καὶ Κωνσταντινουπόλεως, ὑπάρχει ἓνας πολὺ ἰσχυρὸς σύνδεσμος, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐνώνει: **ἡ κοινὴ ἀποδοχὴ τῆς ἐκκλησιοκτόνου αἰρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ.**

**Ἡ** ἀπουσία τῆς Μόσχας ἀπὸ τὴν Σύνοδο τῆς Κρήτης, κατὰ τὴν ὁποῖαν οἱ ἐπίσημες ὀρθόδοξες ἐκκλησίες προέβησαν στὴν συνοδικὴ νομιμοποίησι καὶ ἀναγνώρισι τῆς νέας ἐκκλησιολογίας τῶν καινοτόμων Οἰκουμενιστῶν, ἔδωσε ἀφορμὴ γιὰ πολλαπλὰς ἐρμηνεῖες, ἐν σχέσει μὲ τὴν στάσι τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας ἐναντι αὐτῆς.

**Ὅ**πως ἦταν ἀναμενόμενο, ἐμφανίσθηκε, ἰδιαίτερα μάλιστα στὸν χῶρο τῶν ἐν καινοτομίᾳ Ἀντι-οικουμενιστῶν, ἀκόμα καὶ μετὰ τὰ ἀποφασισθέντα καὶ ὑπογραφέντα στὴν Κρήτη, μία τάσις νὰ ἐρμηνεύεται ἡ ἀπουσία τῆς Μόσχας σύμφωνα μὲ τὸν πόθο τῶν καρδιῶν αὐτῶν.

**Εἶ**ναι ἄκρως ἐνδεικτικὸν ἓνα πλήρως παραπλανητικὸ καὶ ψευδὲς ἄρθρο γιὰ τὴν δῆθεν ἀπόρριψι τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης ὑπὸ τῆς Συνόδου τῶν Ἀρχιερέων τῆς Μόσχας, μὲ τίτλο: «377 Ὀρθόδοξοι Ἀρχιερεῖς ἀπέρριψαν τὸ “Κολυμπάρι” - Ἐτέθη ταφόπλαξ! - Ἐδικαιώθησαν πλήρως οἱ Ὀρθόδοξοι ἀγωνισταί»<sup>2</sup>.

**Σ**τὸν ἐπίλογο τοῦ κραυγαλέως ἀνεύθυνου αὐτοῦ ἄρθρου, γράφεται:

**«Τελικῶς ἠθελημένως ἢ ἀσυνειδήτως ἡ Ρωσία διέσωσε τὸ κῦρος τῆς Ὀρθοδοξίας θέτουσα τὴν τελεσίδικον σφραγίδα εἰς τὸ Κολυμβάριον, τὸ ὁποῖον ἐπισήμως ἀπερρίφθη ὄχι μόνον ἀπὸ τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, ὄχι μόνον ἀπὸ τὰς Ἐκκλησίας Ρωσίας, Σερβίας, Βουλγαρίας, Γεωργίας ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς παρισταμένους Προκαθημένους ὄλων τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Μεγάλην νίκην κατήγαγον ὅλοι ὅσοι ἠγωνίσθησαν ἀπὸ κάθε μετερίζι, διὰ νὰ καταδικασθῇ ἡ ὑποτιθεμένη “Σύν-**

2. Ἐφημ. «Ὀρθόδοξος Τύπος», ἀριθμ. φύλου 2.192/15.12.2017.

οδος” πὸν διήρσεσε τοὺς Ὁρθοδόξους. Ὁ νέος ὀρίζων πὸν διανοίγεται ἐνώπιόν μας εἶναι ἡ ἐνημέρωσις τῶν πιστῶν διὰ τὴν οἰκουμενιστικὴν θεολογίαν, ἡ ὁποία ἔχει ἀλλοιώσει τὸ φρόνημα τῶν Ὁρθοδόξων. Εἰς αὐτὸ ὀφείλομεν νὰ συγκροτήσωμεν ἀπὸ κοινοῦ ἐνιαῖον ἀδιάσπαστον μέτωπον»<sup>3</sup>!

Ὁ ἴδιος παραπλανητικὸς ἐφησυχασμὸς τῶν ταραγμένων συνειδήσεων τῶν ἐν καινοτομίᾳ Ἀντι-οικουμενιστῶν ἐπιχειρεῖται καὶ ἀπὸ ἓνα ἄλλο ἀντι-οικουμενιστικὸ κέντρο:

**«Κατὰ τὴν τελευταία ἡμέρα τῶν ἑορτασμῶν, πὸν ἦταν καὶ ἡ πιὸ ἐπίσημη, συνήλθε καὶ πάλι τὸ σῶμα τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, παρόντων τῶν Προκαθημένων, (ἡ τῶν ἀντιπροσώπων των), τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἐπικύρωσε τὶς συνοδικὲς ἀποφάσεις πὸν ἔλαβε κατὰ τῆς ψευδοσυνόδου. Ἔτσι, μὲ τὴν ἔξυπνη αὐτὴ διπλωματικὴ ἐνέργεια, ἡ Μόσχα θέλησε νὰ δώσει πανορθόδοξο χαρακτῆρα στὴν καταδίκη της...»<sup>4</sup>!**

Εἶναι προφανέστατο, ὅτι παραβλέπεται ὁ τραγικὸς θρίαμβος τοῦ Οἰκουμενισμοῦ σὲ ὅλες τὶς ἐπίσημες ὀρθόδοξες ἐκκλησίες, συμπεριλαμβανομένου –ὅπως θὰ ἀποδείξη ἡ ἀνὰ χεῖρας μελέτη μας– καὶ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, καὶ προτάσσεται μία πλήρως λανθασμένη ἀξιολόγησις τῆς στάσεως τῆς μεγαλυτέρας τοπικῆς Ἐκκλησίας, ὅσον ἀφορᾷ τὸ πλέον κρίσιμο θέμα, τὸ ὁποῖο διαιρεῖ ἐπὶ ἓνα αἰῶνα τὸν Ὁρθόδοξο κόσμον.

Ἐπιτρέπεται, ἄρά γε, νὰ πλάθωνται σὲ ἓνα τέτοιο σοβαρώτατο θέμα μῦθοι καὶ νὰ πλανᾶται ὁ Λαὸς τοῦ Θεοῦ;

**«Οἱ Ρῶσοι Ἱεράρχες... συνηγοροῦν καὶ δικαιῶνουν ἀπόλυτα τὴν κριτικὴν πὸν ἄσκησε πάνω στὰ συνοδικὰ κείμενα τῆς ψευδοσυνόδου πλειάδα κληρικῶν, μοναχῶν καὶ λαϊκῶν ἀπὸ ὅλες τὶς κατὰ τόπους Ἐκκλησίες, ἀκόμη καὶ ἀπὸ αὐτὲς πὸν ἔλαβαν μέρος στὴν ψευδοσύνοδο. Δικαιῶνουν τὸν ἀγῶνα χιλιάδων πιστῶν, οἱ ὁποῖοι ἀρνήθηκαν τὶς ἀποφάσεις της καὶ ὑπέστησαν καὶ συνεχίζουν νὰ ὀφίστανται διωγμοῦς. Δικαιῶνουν ὅλους ἐκείνους, οἱ**

3. Γιὰ διασαφήνισι τῆς παραπληροφόρησεως βλ. τὸ ἄρθρον τοῦ π. Θεοδώρου Ζήση, *Δὲν κατεδίκασαν οἱ Ὁρθόδοξοι Προκαθημένοι στὴν Μόσχα τὴν «Σύνοδο» τοῦ Κολυμπαρίου*, ([http://aktines.blogspot.com/2018/01/blog-post\\_848.html](http://aktines.blogspot.com/2018/01/blog-post_848.html)).

4. Βλ. <https://www.impantokratoros.gr/3D4B3541.el.aspx>.

*ὅποιοι κατασκευοφαντήθηκαν ὡς “ἀκραῖοι”, “φανати-  
κοί”, “ψυχοπαθεῖς”, ἢ “φονταμενταλιστές”, ἀπὸ τοὺς  
θιασῶτες τοῦ Οἰκουμενισμοῦ»<sup>5</sup>!*

Πρέπει νὰ ἐπιστημάνουμε, μὲ εἰλικρινῆ πράγματι λύπη, ὅτι καὶ ἡ κατὰ τοῦ *Οἰκουμενισμοῦ* ἀγωνιζόμενη «Σύναξις Ὁρθοδόξων Κληρικῶν καὶ Μοναχῶν» δὲν παρέμεινε ἀνεπηρέαστη ἀπὸ τὸν ἀδικαιολόγητο ἐνθουσιασμό, τὸν ὁποῖο προεκάλεσε ἡ *Ἀπόφασις* τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας νὰ τηρῆ *ἐπιφυλακτικὴ στάσι* ἐναντι τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης.

**Ἡ** «Σύναξις» ὑποστηρίζει σὲ *Ἀνακοίνωσι* αὐτῆς (19.12.2017) τὰ ἑξῆς:

*«Ἡ πρόσφατη ἀπόφασις τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, ἡ ὁποία οὐσιαστικὰ ἀκύρωσε τὴν ψευδοσύνοδο τῆς Κρήτης, αὐξάνει τὴν χαρὰ καὶ τὶς ἐλπίδες μας καὶ δικαιώνει ὅσους ἀγωνισθήκαμε ἐναντίον τῆς. Ἀναμένουμε καὶ ἄλλες τοπικὲς Ἐκκλησίες ἢ τουλάχιστον ἄλλοι Ἐπίσκοποι, κληρικοὶ καὶ μοναχοί, ἰδιαίτερα τὸ Ἅγιον Ὄρος, νὰ ἐπαναπροσδιορίσουν τὴν θέση τους»<sup>6</sup>!*

Ἀπὸ τὴν *Δήλωσι* αὐτὴ ἀπορρέει ἀβίαστα ἢ διαπίστωσις, ὅτι σὲ ἀντιδιαστολὴ μὲ τὴν πλούσια βιβλιογραφία, ὅσον ἀφορᾷ τὴν τεράστια ἔκτασι τῆς διαβρώσεως τῶν ἐλληνοφῶνων Ἐκκλησιῶν ἀπὸ τὴν παναίρεσι τοῦ *Οἰκουμενισμοῦ*, ὑπάρχει μεγάλο καὶ οὐσιαστικὸ ἔλλειμμα, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐνημέρωσι γιὰ τὸ ἀντίστοιχο φαινόμενον στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας.

Συναισθανόμενοι τὴν ἱστορικὴ εὐθύνη, τὴν ὁποῖαν ὁ Κύριος ἔχει ἐναποθέσει στὴν Ἐκκλησία τῶν Γνησίων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν Ἑλλάδος, γιὰ τὴν σοβαρὰ καὶ ὑπεύθυνο μελέτη τοῦ πολυδιάστατου καὶ πολύπλευρου φαινομένου τοῦ *ἐκκλησιοκτόνου Οἰκουμενισμοῦ*, ὡς ἀπαραίτητη βεβαίως προϋπόθεσι (sine qua non) γιὰ τὴν θεολογικὴ του ἀναίρεσι καὶ σὺν Θεῷ Συνοδικὴ καταδίκη καὶ ἀποκήρυξι τοῦ ἀπὸ μία αὐθεντικῆ-Πατερικῆ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδο τῆς Γνησίας Ὁρθοδοξίας, προσπαθήσαμε μὲ τὴν εὐλογία τοῦ πνευματικοῦ μας Πατρὸς καὶ Μητροπολίτου Ὁρωποῦ καὶ Φυλῆς κ. Κυπριανοῦ, νὰ συντάξουμε τὴν ἀνὰ χειρας *πραγματεία*, ἡ ὁποία ἐλπίζουμε νὰ συνεισφέρῃ σὲ μία περισσότερο ὄριμη, ἀξιό-

5. Βλ. [http://www.orthodoxia-ellhnismos.gr/2018/01/blog-post\\_26.html](http://www.orthodoxia-ellhnismos.gr/2018/01/blog-post_26.html).

6. Βλ. [http://agonasax.blogspot.com/2017/12/blog-post\\_74.html](http://agonasax.blogspot.com/2017/12/blog-post_74.html).

πιστη καὶ τεκμηριωμένη ἀξιολόγησι τῆς τοποθετήσεως-Ὁμολογίας τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ὡς πρὸς τὸ κρισιμώτατο θέμα τῆς Ὁρθοδοξίας σήμερα, δηλαδή τὸ ἐκκλησιολογικόν.

\* \* \*

• **Ἡ Σύνοδος τῆς Μόσχας, Φεβρουάριος 2016.**

**Τὸν Φεβρουάριο** 2016 (2-3.2.2016), συνήλθε στὸν Καθεδρικὸ Ναὸ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ στὴν Μόσχα, ἡ Σύνοδος τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία συνέρχεται ἀνὰ τέσσερα ἔτη, μὲ τὴν συμμετοχὴ ὄλων τῶν Ἐπαρχιούχων καὶ Βοηθῶν Ἐπισκόπων.

Συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρο Γ1 τοῦ *Καταστατικοῦ* αὐτῆς, στὴν Σύνοδο αὐτὴ ἀνήκει «ἡ ἀνώτατη ἐξουσία σὲ θέματα δογματικά, κανονικά, λειτουργικά... καὶ ἄλλα»<sup>7</sup>.

\* \* \*

**Ἔνα** ἀπὸ τὰ θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως ἦταν καὶ ἡ σύγκλησις τῆς ἐπικειμένης «Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου» τῶν Οἰκουμενιστῶν στὴν Κρήτη (17-26 Ἰουνίου 2016).

Στὸ πλαίσιο αὐτό, οἱ Ρῶσοι Ἐπίσκοποι ἐκλήθησαν νὰ ἀξιολογήσουν τὰ τελικὰ *Κείμενα* ἐγκριθέντα κατὰ τὴν *Ε' Προσυνοδικὴ Διάσκεψι* στὸ Σαμπεζῦ Γενεύης (10-17.10.2015), ὡς καὶ κατὰ τὴν *Σύναξι τῶν Προκαθημένων* τῶν ἐπισήμων τοπικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐπίσης στὴν Γενεύη (21-28.1.2016).

**Ἔνα** ἐκ τῶν ἐξὶ ἐγκριθέντων *Κειμένων* εἶναι τὸ *Κείμενο* «*Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον*».

Στὴν ἐργασία μας: «Πορεία πρὸς τὴν “Ἀγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον” - Μία συνεχῆς ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὴν Γνησίαν καὶ Ἀγιοπατερικὴν Ὁρθοδοξίαν», εἶχαμε ἀποδείξει τεκμηριωμένα, ὅτι τὸ *Κείμενο* αὐτὸ δὲν δύναται νὰ ἐρμηνευθῆ, παρὰ μόνον ὡς

**«ἡ θεολογικὴ βάση τῆς νέας ἐκκλησιολογίας τῶν καινοτόμων οἰκουμενιστῶν»<sup>8</sup>.**

**Ὅ**ι ἐπίσημες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, γιὰ πρώτη φορὰ σὲ ἐπίπεδο πανορθόδοξο, προβαίνουν σὲ ἀναγνώρισι **οὐσιαστικῆς-πραγματικῆς ἐκκλησιαστικότητος**, ἡ ὁποία

7. Βλ. <http://www.patriarchia.ru/db/text/133124.html>.

8. **Πρεσβυτέρου π. Γεωργίου Γιάν**, *Πορεία πρὸς τὴν «Ἀγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον»*: Μία συνεχῆς ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὴν Γνησίαν καὶ Ἀγιοπατερικὴν Ὁρθοδοξίαν, σελ. 26, ἔκδ. Ἱεράς Μητροπόλεως Ὁρωποῦ καὶ Φυλῆς, ἔκδοσις β', Φεβρουάριος 2015, (βλ. <http://www.hsir.org/pdfs/2015/02/23/20150223aPoreiaProsMegaliSynodo.pdf>).



δῆθεν ὑπάρχει ἐκτὸς τῶν κανονικῶν καὶ χαρισματικῶν ὀρίων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (*ecclesia extra ecclesiam*).

**Δ**ηλαδή, ἐγκρίνουν μίαν αἰρετική ἐκκλησιολογία, ἡ ὁποία εἶναι καρπὸς μακρᾶς ἀναπτύξεως καὶ καλλιιεργείας ἐνὸς *δογματικοῦ συγκρητισμοῦ*, αὐτοῦ τούτου δηλαδὴ τοῦ *ἐκκλησιοκτόνου Οἰκουμενισμοῦ*, σὲ θεωρητικὸ καὶ πρακτικὸ ἐπίπεδο»<sup>9</sup>.

**Ἐ**πὶ πλέον, εἶχαμε ἐπισημάνει, ὅτι ἡ *νέα ἐκκλησιολογία* αὐτὴ ὁδηγεῖ τοὺς ἐξ ὀρθοδόξων *Οἰκουμενιστὰς*

**«**σὲ πλήρη καὶ ἀπόλυτη ἀντίθεσι μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησιολογία, ὅπως αὐτὴ διαχρονικῶς ἐβίωθη ὑπὸ τῆς Μιάς καὶ Μοναδικῆς Ἐκκλησίας, τοῦτ' ἐστὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, καὶ ἐνεσαρκώθη στὴν Πατερικὴ καὶ Συνοδικὴ Παράδοσί μας»<sup>10</sup>.

**Μ**ία τέτοια θεολογικὴ ἀποτίμησις συναντᾶται ἐπίσης στὸν χῶρο τῶν ἐν καινοτομίᾳ *Ἀντι-οικουμενιστῶν*, ὅπως μαρτυρεῖ, παραδείγματος χάριν, ἡ *Ἐπιστολὴ* τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Δ. Τσελεγγίδη πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἑλλάδος, μὲ τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικὸ συμπέρασμα:

**«**Μὲ ὅσα γράφονται καὶ ὅσα ὑπονοοῦνται σαφῶς στὸ παραπάνω κείμενο, εἶναι προφανές, ὅτι οἱ ἐμπνευστὲς καὶ οἱ συντάκτες τοῦ ἐπιχειροῦν μίαν θεσμικὴ νομιμοποίηση τοῦ Χριστιανικοῦ Συγκρητισμοῦ - Οἰκουμενισμοῦ, μὲ μίαν ἀπόφαση Πανορθόξου Συνόδου»<sup>11</sup>.



**9.** Τοῦ Αὐτοῦ, *ἐνθ' ἄνωτ.*, σελ. 27.

**10.** Τοῦ Αὐτοῦ, *αὐτόθι*, σελ. 28.

**11.** Βλ. <http://www.hsir.org/pdfs/2016/02/25/20160225aParatiriseisTselengidi.pdf>, σελ. 3-4.



## ***Β'. Ἡ Γνωμοδότησις τῆς Συνόδου τῶν Ρώσων Ἀρχιερέων***

**Π**οία ὅμως ἦταν ἡ Γνωμοδότησις τῆς Συνόδου τῶν Ρώσων Ἀρχιερέων, τὸ χρέος καὶ ἡ εὐθύνη τῆς ὁποίας, σύμφωνα πάντοτε μὲ τὸ *Καταστατικό* της, εἶναι «ἡ διαφύλαξις τῆς καθαρότητος καὶ τῆς ἀκεραιότητος τῆς Ὁρθοδόξου Δογματικῆς Διδασκαλίας...»<sup>12</sup>;

***«Τὰ Μέλη τῆς Συνόδου τῶν Ἀρχιερέων μαρτυροῦν, ὅτι στὴν παροῦσα μορφή τους, τὰ σχέδια των κειμένων τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου δὲν διαβρώνουν σὲ τίποτα τὴν καθαρότητα τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως καὶ δὲν ἀποκλίνουν ἀπὸ τὴν κανονικὴ παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας»***<sup>13</sup>.

Προκειμένου νὰ κατανοήσουμε πλήρως τὴν σοβαρότητα τῆς Γνωμοδοτήσεως αὐτῆς, ὀφείλουμε νὰ λάβουμε ὑπ' ὄψιν, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ μιᾶς γνώμης ἐνδὸς ἢ καὶ περισσοτέρων ἐπισκόπων, ἀλλὰ περὶ μιᾶς ἐπισήμου *Συνοδικῆς Ἀποφάσεως*, μὲ τὴν ὁποία ὀριοθετεῖται ἡ *ἐκκλησιολογικὴ αὐτο-συνειδησία* τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας.

**Εἶναι προφανές, ὅτι ἡ ἀπόφασις αὐτὴ εἶναι καιρίας σημασίας, ὡς πρὸς τὴν ὑπαρξὶ ἢ μὴ τῆς ἐνότητος ἐν τῇ Ὁρθῇ Ὁμολογίᾳ τῆς Πίστεως τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία.**

**Ἐν** πάσῃ περιπτώσει, εἶναι πολὺ λυπηρὸ, ὅτι τὸ *Κείμενο* «*Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον*», τὸ ὁποῖο ἀναιρεῖ τὰ θεμέλια τῆς Ὁρθοδόξου Ἀγιοπατερικῆς καὶ Συνοδικῆς Ἐκκλησιολογίας, καὶ τὸ ὁποῖο δέχθηκε τόσο ἔντονη θεολογικὴ κριτικὴ σὲ ἄλλες ἐπίσημες ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες (Ἑλλάδος, Γεωργίας, Βουλγαρίας, Ἁγίου Ὁρους), ἔγινε ἀνεπιφύλακτα πλήρως ἀποδεκτὸ ἀπὸ τὸ Σῶμα τῆς Ρωσικῆς Ἱεραρχίας.

Προκειμένου νὰ κατανοήσουμε καλύτερα τὰ αἷτια τῆς καθ' ἡμᾶς τραγικῆς αὐτῆς πτώσεως, δεόν νὰ ἀκούσωμε τὴν *Εἰσήγησι* τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου ἐνώπιον τῆς Συνόδου τῶν Ἀρχιερέων (2.2.2016), διὰ τῆς ὁποίας ἀξιολόγησε τὸ *Κείμενο* «*Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον*», ὡς ἐξῆς:

12. Βλ. <http://www.patriarchia.ru/db/text/133124.html>.

13. ПОСТАНОВЛЕНИЯ Освященного Архиерейского Собора Русской Православной Церкви, 2-3 февраля 2016 года, (Ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, 2-3 Φεβρουαρίου 2016). Βλ. <http://www.patriarchia.ru/db/text/4367700.html>.

**«Στις κύριες θέσεις του, ακολουθεῖ τις βασικές θέσεις, οἱ ὁποῖες ἐνεκρίθησαν τὸ 2000 ἀπὸ τὴν Σύνοδο τῶν Ἀρχιερέων καὶ περιέχονται στὸ Κείμενο “Οἱ βασικὲς ἀρχὲς ἀντιμετώπισης τῶν ἑτεροδόξων ἀπὸ τὴν Ρωσικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία”»<sup>14</sup>.**

Πράγματι, δὲν δυνάμεθα παρὰ νὰ συμφωνήσουμε μὲ τὴν συμπερασματικὴ τοποθέτησι αὐτὴν.

**Μία ἐμπεριστατωμένη μελέτη τῶν Κειμένων «Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον» (Γενεύη) καὶ «Οἱ βασικὲς ἀρχὲς ἀντιμετώπισης τῶν ἑτεροδόξων ἀπὸ τὴν Ρωσικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία» (Μόσχα)<sup>15</sup> ἀποδεικνύει ἀναμφισβητήτως, ὅτι καὶ τὰ δύο Κείμενα θεμελιώνονται στὴν αὐτὴ ἐκκλησιολογικὴ βάση, ἡ ὁποία ἀναπτύχθηκε καὶ καλλιεργήθηκε στὰ ὅρια τῆς συγκρητιστικῆς αἵρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν πλήρη σχετικοποίησι τῶν Αἰωνίων Ὁρίων, τὰ ὁποῖα διαχωρίζουν τὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία ἀπὸ τὶς αἵρέσεις.**

**Ἡ Συνοδικὴ θεσμοθέτησι μιᾶς τοιαύτης ἐκκλησιολογίας ὅπως δῆποτε πρέπει νὰ ἐρμηνευθῆ ὡς ἀποστασία ἀπὸ τὴν Πατερικὴ καὶ Συνοδικὴ Παράδοσι, ἡ Ὅποια, ὅπως ὑπογραμμίζει ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ὁρωποῦ καὶ Φυλῆς κ. Κυπριανός, ἔχει ἀντιθέτως θέσει**

**«μὲ ἀπόλυτη σαφήνεια τὰ Αἰώνια Ὅρια τῆς Ὁρθοδοξίας, ὥστε ποτὲ νὰ μὴ συγχέεται Αὕτη μὲ τὴν Ἑτεροδοξία»<sup>16</sup>.**



**14.** Βλ. <http://www.patriarchia.ru/db/text/4366063.html>.

**15.** Βλ. <http://www.patriarchia.ru/db/text/418840.html>.

**16.** Μητροπολίτου Ὁρωποῦ καὶ Φυλῆς κ. Κυπριανοῦ, *Τὰ Αἰώνια Ὅρια τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἡ «νέα ἐκκλησιολογία» τῶν Οἰκουμενιστῶν*, σελ. 4, ἔκδ. Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ὁρωποῦ καὶ Φυλῆς, Φεβρουάριος 2015, (βλ. <http://www.hsir.org/pdfs/2015/03/01/20150301aOmlia+MhtropolKyrOrthod15.pdf>).



## **Γ': Προσπάθεια συγκράσεως**

### **δύο ἀλληλο-αποκλειομένων ἐκκλησιολογικῶν ἀρχῶν**

**Μία** προσεκτική καὶ ὑπεύθυνη μελέτη τῆς νέας συγκρητιστικῆς ἐκκλησιολογίας τῶν ἐξ ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν, ὅπως διατυπώνεται στὰ προαναφερθέντα αὐτὰ δύο *Κείμενα*, μᾶς βοηθεῖ νὰ συνειδητοποιήσουμε, ὅτι ἡ ἐκκλησιολογία αὐτὴ βασίζεται στὴν προσπάθεια συγκράσεως δύο ἀλληλο-αποκλειομένων ἐκκλησιολογικῶν ἀρχῶν.

- Σύμφωνα μὲ τὴν **πρώτη ἀρχή**, δηλώνεται, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι αὐτὴ αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως,
- **ἐνῶ**, σύμφωνα μὲ τὴν **δευτέρα ἀρχή**, ὁμολογεῖται, ὅτι οἱ *ἑτεροδόξες χριστιανικὲς κοινότητες* –παρὰ τὸ ὅτι, κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἱστορίας, «ἀπερράγησαν» ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία– δὲν παύουν νὰ εὐρίσκονται ἐντὸς τῶν Ὁρίων τῆς Μιάς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Συγκεκριμένα, στὸ *Κείμενο* τῆς Γενεύης «*Σχέσεις τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον*» ὀρίζεται **μὲν** ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ὡς «*οὐσα ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία...*»,

- **ἀλλὰ**, δηλώνεται ταυτοχρόνως, ὅτι:

**«Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει τὴν ἱστορικὴν ὑπαρξιν ἄλλων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν μὴ εὐρισκομένων ἐν κοινῶνι μετ' αὐτῆς».**

Ὁμοίως, στὸ ἐπίσημο ἐκκλησιολογικὸ *Κείμενο* τῆς Μόσχας «*Οἱ βασικὲς ἀρχὲς ἀντιμετώπισης τῶν ἑτεροδόξων ἀπὸ τὴν Ρωσικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία*», ὁμολογεῖται ὅτι:

**«Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἰδρυθεῖσα ἀπὸ τὸν Ἴδιον τὸν Κύριον καὶ Σωτῆρα μας... εἶναι ἡ Μοναδική, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, φυλάττουσα καὶ παρέχουσα τὰ Ἅγια Μυστήρια σὲ ὅλον τὸν κόσμον», *στῦλος καὶ ἐδραίωμα τῆς ἀληθείας...*».**

- **Ἐν** τούτοις, ἐν συνεχείᾳ, ἀναφέρεται σὲ πλήρη ἀντίφασιν πρὸς τὰ ἀνωτέρω, ὅτι:

**«...Οἱ κοινότητες οἱ ἐκπεσοῦσες ἀπὸ τὴν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδοξίας, ποτὲ δὲν ἐθεωροῦντο ὡς πλήρως ἐστερη-**

μένες τῆς θείας χάριτος. **Ἡ** διάσπασις τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας, ἀναποφεύκτως ὀδηγεῖ στὴν φθορὰ τῆς χαρισματικῆς ζωῆς· ὁμως ὄχι πάντοτε στὴν πλήρη ἐγκατάλειψι τῆς χάριτος στὶς ἀποκεκομμένες κοινότητες. **Εἰ**δικὰ μὲ αὐτὸ σχετίζεται ἡ πράξις τῆς εἰσδοχῆς στὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία τῶν προσερχόντων ἐκ τῶν ἑτεροδόξων κοινοτήτων ὄχι μόνο μὲ τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος. **Παρὰ** τὴν διάσπασιν τῆς ἐνότητος, παραμένει κάποια ἡμιτελής κοινωνία, ἡ ὁποία ἐγγυεῖται τὴν δυνατότητα ἐπιστροφῆς στὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, στὴν καθολικὴ πληρότητα καὶ ἐνότητα...».

\* \* \*

**Ἐπὶ** ἓνα αἰῶνα (1920 ἐ.), οἱ ἐξ ὀρθοδόξων Οἰκουμενισταὶ προσπαθοῦν νὰ κατορθώσουν μίαν συγκρητιστικὴν συγχώνευσιν αὐτῶν τῶν δύο ἀλληλο-αναιρουμένων καὶ ἀντιφατικῶν ἐκκλησιολογικῶν ἀρχῶν.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν προσπαθειῶν αὐτῶν ἦταν καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἡ θεολογικὴ διατύπωσις καὶ ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ μιᾶς νέας ἐκκλησιολογικῆς αὐτο-συνειδησίας, ἡ ὁποία δὲν προϋποθέτει πλέον ἀποκλειστικὴν (*exclusive*), ἀλλὰ τοῦναντίον περιεκτικὴν (*comprehensive*) στάσιν τῆς ἐπισήμου Ὁρθοδοξίας ἐναντι τῆς Ἑτεροδοξίας.

Αὕτῃ ἡ νέα ἐκκλησιολογία μυεῖ τοὺς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς, τοὺς εὐρισκομένους σὲ ἐκκλησιαστικὴν κοινωνία μὲ τοὺς ἐξ ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστάς, σὲ μίαν νέα ἀντίληψιν περὶ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ἐκκλησίας ἐν ἐνρυστάτῃ ἐννοίᾳ, καὶ τοὺς ὀδηγεῖ στὴν υἰοθέτησιν μιᾶς νέας περιεκτικῆς θεολογικῆς θεωρήσεως τῶν αἰρετικῶν, μὲ ἀπώτερο βεβαίως σκοπὸν νὰ ἐντοπίζουν δῆθεν τὴν Ἐκκλησίαν ἐκεῖ, ὅπου οἱ θεοφόροι Προπάτορες αὐτῶν δὲν ἔβλεπαν Αὐτήν, δηλαδή στὸ χῶρον ἐκτὸς τῶν κανονικῶν καὶ χαρισματικῶν ὁρίων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (*ecclesia extra ecclesiam*).

**Κρίνεται** λοιπὸν ἀναγκαῖον νὰ προσπαθήσουμε ἐφ' ἐξῆς νὰ παρουσιάσουμε τὶς πηγές, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἀπορρέει ἡ ἐπισήμως καὶ συνοδικῶς πλέον διακηρυχθεῖσα νέα ἐκκλησιολογικὴ συνείδησις τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας.

**Μία** σύντομος ἱστορικὴ ἀναδρομὴ εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητος, προκειμένου νὰ θέσουμε αὐτὴν ἐντὸς τοῦ ἰδίου αὐτῆς ἱστορικοῦ ἐρμηνευτικοῦ πλαισίου.





#### **Δ'. Ιστορική αναδρομή: Δύο αντιφατικές Ἐκκλησιολογίες**

**Ἡ Ἀρχαία** Ἐκκλησία εἶχε γνωρίσει δύο τρόπους προσεγγίσεως τοῦ θέματος τῶν Ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας ἐν σχέσει μετὰ τὴν θέσιν τῶν αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν Κοινοτήτων, οἱ ὁποῖες εἶχαν «ἀπορραγῆ» ἐξ Αὐτῆς, πῶς δηλαδὴ καθορίζεται ἐκκλησιολογικῶς ἡ φύσις τῆς αἰρέσεως καὶ τοῦ σχίσματος.

Τὸν **πρῶτο** τρόπο ἐπεξεργάσθηκε ὁ Ἅγιος Κυπριανὸς Καρθαγένης / Καρχηδόνας τὸν Γ' αἰ. καὶ τὸν **δεύτερο** ὁ Ἱερὸς Αὐγουστίνος Ἰππῶνος ἕναν αἰῶνα ἀργότερα.

Παρὰ τὸ ὅτι οἱ δύο ἐκκλησιολογικὲς αὐτὲς ἀντιλήψεις ἀναπτύχθηκαν στὸ ἴδιο πνευματικὸ κλίμα τῆς Βορειο-Αφρικανικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐν τούτοις εἶναι *ἀντιφατικὲς*<sup>17</sup> καὶ εὐρίσκονται ἀκριβῶς στὴν βάσιν τῆς μετέπειτα ἀναπτυχθεῖσης διαφοροποιήσεως μεταξὺ τῆς καθ' ἡμᾶς Ὁρθοδόξου Ἀνατολῆς καὶ τῆς Λατινο-Προτεσταντικῆς Δύσεως, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἐκκλησιολογικὸ δόγμα.

\* \* \*

#### **α. Ἡ Ἐκκλησιολογία τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ**

**Στὰ μέσα** τοῦ Γ' αἰ., ἀναδύθηκε στὴν Δύσι ἡ γνωστὴ ἔριδα μεταξὺ τοῦ Πάπα Στεφάνου Α' (254-257) καὶ τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ, Ἐπισκόπου Καρχηδόνας (210; -258).

**Ἡ** οὐσία τῆς διαμάχης αὐτῆς εὐρίσκετο στὸ ζήτημα περὶ τοῦ κύρους τοῦ βαπτίσματος τῶν αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν.

**Ἡ** Ἐκκλησία ἐκαλεῖτο νὰ ἀποφασίσῃ, ἐὰν ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι εἶχαν βαπτισθῆ στὴν αἵρεσι ἢ στὸ σχῆμα ἔπρεπε νὰ βαπτισθοῦν ἐπὶ τῆ εἰσόδῳ αὐτῶν στὴν Ἐκκλησία.

**Ἡ** Ἐκκλησία τῆς Ἀφρικῆς ἐδέχετο τοὺς προσερχομένους διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, ἐνῶ ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία μόνον διὰ τοῦ ἱεροῦ Χρίσματος.

**Ἡ** διαμάχη αὐτὴ ἔλαβε διαστάσεις, ἐπειδὴ ὁ Πάπας Στέφανος Α' ἀπαιτοῦσε τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ρωμαϊκῆς πρακτικῆς καὶ στὶς ἄλλες Τοπικὲς Ἐκκλησίες.

**Ὁ** Ἅγιος Κυπριανός, στὴν Ἐπιστολὴν τοῦ *Πρὸς Ἰοβιανὸν (Ad Iovinianum)*, ὑπεγράμμισε, ὅτι δὲν ἐπρόκειτο σὲ καμμία περίπτωσι περὶ νέου ζητήματος, καθὼς ἡ προβληματικὴ αὐτὴ ἦδη

---

**17.** Διευκρίνις ὀρολογίας: *ἀντιφατικός*· ἀντίθετος, ἀλληλοαναιρούμενος, ἀντιφάσκων, ἀσυνεπής. Λ.χ. «κάθε ἄνθρωπος εἶναι λευκός» καὶ «μερικοὶ ἄνθρωποι δὲν εἶναι λευκοὶ» (*ἀντιφατικὲς προτάσεις*).

**«ἐξετάσθη πάλαι μετὰ πάσης ἀκριβείας καὶ ἐπιμελείας ὑπὸ τῶν προγενεστέρων» («*ab antiquioribus accuratissime et diligentissime fuit examinata*»)<sup>18</sup>.**

Ἐν προκειμένῳ, ὁ Ἅγιος ἀναφέρεται στὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Καρχηδόνας (περὶ τὸ 220), ἡ Ὅποια εἶχε ἀποφασίσει τὸ ἄκυρον τοῦ βαπτίσματος τῶν αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν.

Ὡς ἐκ τούτου, στὴν Βόρειο Ἀφρική, οἱ Ὁρθόδοξοι δὲν εἰσάγουν καινοτομίες, ὅπως κατηγοροῦνται, ἀλλὰ ἀκολουθοῦν μόνο τὴν «σταθερότητα τοῦ Κανόνος τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας» (*firmitatem Catholicae Ecclesiae canonis*), σύμφωνα μὲ τὸ ὅποιο ἰσχύει:

**«...μηδένα βαπτίζεσθαι δύναται ἔξω τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐνὸς ὄντος βαπτίσματος, καὶ ἐν μόνῃ τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπάρχοντος» («*Nemo possit baptizari extra Ecclesiae Catholicae Baptismum qui unus est, et in sola Catholica Ecclesia reperitur*»)<sup>19</sup>.**

Ὡστόσο, ὁ Ἅγιος Κυπριανός, ὡς γνήσιος Πατὴρ καὶ πρῶτος Διδάσκαλος τῆς Δυτικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, δὲν περιορίζεται νὰ ἀναφερθῆ μόνο στὴν Παράδοσι, καὶ μάλιστα τὴν Συνοδική, ἀλλὰ μεταφέρει θεοπνεύστως τὴν διαμάχη ἀπὸ τὸ ποιμαντικό-πρακτικὸ στὸ θεολογικὸ ἐπίπεδο.

Ἀκριβῶς σὲ αὐτὸ ἔγκειται ἡ μεγαλύτερη καὶ οὐσιαστικώτερη συνεισφορὰ τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ, ὁ Ὅποιος ὡς κάτοχος τοῦ Πρωτείου τῆς Ἀληθείας καὶ τοῦ Χαρίσματος τῆς Θεολογίας, προσφέρει στὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, σὲ μία κρίσιμη ἱστορικὴ στιγμή, πλήρη θεολογικὴ διευκρίνισι καὶ ἀποσαφήνισι μιᾶς ποιμαντικῆς πράξεως/πρακτικῆς, ἡ ὅποια κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν ἀποτελοῦσε μέρος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παραδόσεως.

Ὁ Ἅγιος Κυπριανὸς θεωροῦσε ὡς ἀπαραίτητη προϋπόθεσι (*conditio sine qua non*), προκειμένου νὰ ἐπιλυθῆ τὸ ποιμαντικὸ ζήτημα τοῦ κύρους τοῦ βαπτίσματος τῶν αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν, **τὴν μετατροπὴ αὐτοῦ σὲ ἐκκλησιολογικὸ ζήτημα.**

Ἄλλαις λέξεσιν, ὅποιος ὑποστηρίζει, ὅτι ὁ Νοβατιανὸς (σχισματικὸς ἐπίσκοπος τῆς Ρώμης, μέσ. Γ' αἰ.), δύναται «νὰ βαπτίξῃ καὶ νὰ ἀγιάξῃ», πρέπει πρῶτα νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ὁ Νοβατιανὸς «εὐρίσκειται ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας»<sup>20</sup>.

18. Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Κυπριανοῦ, *Ad Jovianum*, PL τ. 3, στλ. 1081A.

19. Τοῦ Αὐτοῦ, *αὐτόθι*, PL τ. 3, στλ. 1081B.

20. Τοῦ Αὐτοῦ, *Ad Magnum*, Βιβλίον III, PL τ. 3, στλ. 1140B.

Τοιουτοτρόπως, μεταφέρεται τὸ ἐπίκεντρο τῆς ἔριδος ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἐθίμου, στὸ ἐπίπεδο τοῦ ἐκκλησιολογικοῦ ζητήματος τῶν Ὁρίων καὶ τῆς Ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ βασικὴ ἔννοια τῆς θεολογικῆς σκέψεως τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ εἶναι ἀναμφιβόλως τὸ **Μυστήριον τῆς Ἐνότητος** (*sacramentum unitatis*), τὸ Ὅποιο ὑπάρχει σὲ πολλαπλᾶ ἐπίπεδα.

Τὸ θεμέλιο καὶ ἡ πηγὴ αὐτῆς τῆς πολυ-επιπέδου Ἐνότητος εἶναι ἡ Ἐνότης τῶν Τριῶν Προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος<sup>21</sup>.

Αὐτὴ ἡ Ἐνότης «*ἔρχεται ἀνωθεν, εἶναι ἐξ οὐρανοῦ ἐκ τοῦ Πατρὸς*» (*«superiore parte venientem, id est de coelo et a Patre»*<sup>22</sup>), καὶ γίνεται πηγὴ καὶ αἰτία καὶ ἄλλων ἐπιπέδων Ἐνότητος: Ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, Ἐνότητος τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος, Ἐνότητος μεταξὺ τῶν πιστῶν καὶ ἐπίσης –καὶ αὐτὸ εἶναι πολὺ σημαντικό γιὰ τὸ θέμα μας– Ἐνότητος τῶν Μυστηρίων<sup>23</sup>.

Μὲ ἀφετηρία τὸ πολυ-επίπεδο **Μυστήριον τῆς Ἐνότητος**, ὁ Ἅγιος Κυπριανὸς διατυπώνει μίαν σαφεστάτην θεολογικὴ ἀρχή, ἡ ὁποία ὡς ἔκφρασις τῆς *αὐτο-συνειδησίας* τῆς Ἐκκλησίας, εὐρίσκεται στὰ θεμέλια τῆς ἐπιλύσεως τοῦ ζητήματος τοῦ κύρους τοῦ βαπτίσματος τῶν αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν:

**«Δὲν δύνανται καθόλου νὰ διαιρεθοῦν ἢ διαχωρισθοῦν τὸ Βάπτισμα καὶ ἡ Ἐκκλησία»** (*«cum separari a se et dividi omnino non possint baptisma et Ecclesia»*)<sup>24</sup>.

Ὁ Ἅγιος, προκειμένου νὰ ἐξάρη τὸν ἀδιάσπαστο σύνδεσμο μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Βαπτίσματος ἔκανε λόγο γιὰ *ἀληθινὸ καὶ ἐκκλησιαστικὸ Βάπτισμα* (*«verum et ecclesiasticum baptisma»*) καὶ γιὰ *ἐκκλησιαστικὴ Χάρις* (*«gratia ecclesiastica»*).

Κατὰ τὸν Ἅγιο, εἶναι ἀναμφισβήτητο τὸ γεγονός, ὅτι μόνον στὸν ἄνωρο τῆς Ἐκκλησίας δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ γεννηθῆ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος καὶ νὰ γίνῃ κατὰ χάριν υἱὸς τοῦ Θεοῦ:

**«δὲν δύνανται νὰ ἔχη πατέρα τὸν Θεόν, ὅστις δὲν ἔχει μητέρα τὴν Ἐκκλησίαν»** (*«Habere jam non potest Deum patrem, qui Ecclesiam non habet matrem»*)<sup>25</sup>.

21. Τοῦ Αὐτοῦ, *De Unitate Ecclesiae*, Βιβλίον VI, PL τ. 4, στλ. 504Α.

22. Τοῦ Αὐτοῦ, *ἀπόθι*, Βιβλίον VII, PL τ. 4, στλ. 505Α.

23. Τοῦ Αὐτοῦ, *ἀπόθι*, Βιβλίον VII, PL τ. 4, στλ. 504Α.

24. Τοῦ Αὐτοῦ, *Ad Jubaianum*, Βιβλίον XXV, PL τ. 3, στλ. 1126Β.

25. Τοῦ Αὐτοῦ, *De Unitate Ecclesiae*, Βιβλίον VI, PL τ.4, στλ. 503Α.



**Ἡ** διατήρησις καὶ ἡ ὁμολογία αὐτοῦ τοῦ πολυ-επιπέδου **Μυστηρίου τῆς Ἐνότητος** ἐν τῷ συνόλω αὐτοῦ εἶναι προϋπόθεσις ζωῆς καὶ σωτηρίας:

*«ὁστις δὲν διακρατεῖ τὴν ἐνότητα, δὲν διακρατεῖ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, δὲν διακρατεῖ τὴν πίστι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, δὲν διακρατεῖ τὴν ζωὴ καὶ τὴν σωτηρία» («Hanc unitatem qui non tenet, Dei legem non tenet, non tenet Patris et Filii fidem, vitam non tenet et salutem»)<sup>26</sup>.*

**Ἁ**γιος Κυπριανὸς ἐπέξηγεῖ, ὅτι τοῦτο ὀφείλεται στὸν χαρακτηριστὴρα τῆς Ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Ὅποια –ὡς προερχομένη ἐκ τῆς Τριαδικῆς ἐνότητος– δὲν ἐπιδέχεται νὰ διαρρηχθῆ.

Τὸ μοναδικό, τὸ ὁποῖο δύναται νὰ συμβῆ εἶναι ἡ ἀποκοπὴ ἐνὸς τμήματος ἀπὸ τὴν Ἐνότητα, γεγονὸς τὸ ὁποῖο συνεπάγεται ἀναποφεύκτως «τὴν ἀπώλεια τῆς ζωῆς καὶ τῆς οὐσίας τῆς σωτηρίας (substantia salutis)» γιὰ τὸ ἀποσχισθὲν τμήμα<sup>27</sup>.

\* \* \*

**Ἁ**γιος Κυπριανός, σύμφωνα μὲ τὴν Παράδοσι, τὴν Ὅποιαν ὁ Ἁγιος Ἱερομάρτυς Εἰρηναῖος τῆς Λυῶν (130 ἢ 140 - 202) ἔφερε ἀπὸ τὴν Μικρὰ Ἀσία καὶ ἐναπέθεσε στὰ θεμέλια τῆς Δυτικῆς θεολογίας, ἀντελαμβάνετο τὴν σωτηρία πρωτίστως ὡς νίκη κατὰ τοῦ θανάτου καὶ ἀπόκτησι τῆς ἀθανασίας καὶ ἀφθαρσίας<sup>28</sup>.

**Ἡ** Ἐκκλησία κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς ἔλαβε ἀπὸ τὸν Χριστὸ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι τὴν πληρότητα τῆς νικηφόρου δυνάμεως Του<sup>29</sup>.

**Μ**όνο ἡ Ἐκκλησία ἔχει τὴν δύναμι νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπο ἀθάνατο, ἐπειδὴ μόνον Αὐτὴ ἔχει πρόσβασι στὴν «πηγὴ καὶ ροὴ τοῦ ζῶντος ὕδατος» («fons et fluvius aquae vitalis»)<sup>30</sup>.

26. Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἀνωτ., Βιβλίον VI, PL τ. 4, στλ. 504A.

27. «Deus unus est, et Christus unus, et una Ecclesia ejus, et fides una, et plebs una in solidam corporis unitatem concordiae glutino copulata. Scindi unitas non potest, nec corpus unum discidio compaginis separari, divulsis laceratione visceribus, in frustra discerpi. Quidquid a matrice discesserit, seorsum vivere et spirare non poterit, substantiam salutis amittit», *De Unitate Ecclesiae*, Βιβλίον XXIII, PL τ. 4, στλ. 517B-517C.

28. Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Κυπριανοῦ, *De Unitate Ecclesiae*, Βιβλίον II, PL τ. 4, στλ. 496A.

29. Τοῦ Αὐτοῦ, «Haec est una quae tenet et possidet omnem sponsi sui et domini potestatem», *Ad Jubaianum*, Βιβλίον XI, PL τ. 3, στλ. 1116B.

24. Τοῦ Αὐτοῦ, ἀντόθι.

Στὸ πλαίσιο ἀκριβῶς αὐτὸ πρέπει νὰ κατανοηθῆ ὁ λόγος τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ, ὅτι

**«δὲν ὑπάρχει σωτηρία ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας»** (*«salus extra Ecclesiam non est»*)<sup>31</sup>.

Ἡ Ἐνότης αὐτῆ τῆς Ἐκκλησίας, θὰ λέγαμε ὀργανικοῦ χαρακτῆρος, καθορίζει ταυτοχρόνως καὶ τὰ Ὅρια τῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὸν Ἅγιο Κυπριανό, εἶναι ἀναμφισβήτητο, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει τὰ Ὅριά Της, ὅτι ἡ Ἐκκλησία περιβάλλεται ἀπὸ «τείχη» καὶ ὅτι μόνον «ἐντὸς τῶν τειχῶν» (*«intra muros»*) ὑφίσταται «ἡ χάρις τοῦ σωτηρίου βαπτίσματος»<sup>32</sup>.

Καὶ ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία εἶναι Μία καὶ ἔχει τὰ Ὅριά Της,  
**«δὲν δύναται νὰ ὑφίσταται ταυτόχρονα ἐντὸς καὶ ἐκτὸς Ἐαυτῆς»** (*«una est, quae una et intus esse et foris non potest»*)<sup>33</sup>.

Σὲ ἄλλο σημεῖο, ὁ Ἅγιος παρομοιάζει τὴν Ἐκκλησία μὲ «περιφραγμένο κῆπο καὶ πηγὴ σφραγισμένη» (*«hortus conclusus est et fons signatus»*)<sup>34</sup>, μίᾱ δὲ ἀπὸ τὶς εὐθῦνες τῶν Ἐπισκόπων εἶναι ἡ διαφύλαξις καὶ προστασία, διὰ τῆς γνώσεως «τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἐνότητος», «τῶν ὀρίων τῶν ζωσῶν πηγῶν» τῆς Ἐκκλησίας (*«nos custodimus terminos vitalium fontium»*)<sup>35</sup>.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Παράδοσις, ὅπως παρέλαβε καὶ ἐβίωσε Αὐτὴν ὁ Ἅγιος Κυπριανός, συμπεριελάμβανε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸν ἐξῆς Κανόνα τῆς Πίστεως:

**«Μᾶς ἔχει παραδοθῆ, ὅτι ἓνας Θεὸς ὑπάρχει, καὶ ἓνας Χριστός, καὶ μία ἐλπίς, καὶ μία πίστις, καὶ μία Ἐκκλησία, καὶ ἓνα βάπτισμα... Ὅστις ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν Ἐνότητα αὐτῆ, θὰ εὐρεθῆ κατ' ἀνάγκη μετὰ τῶν αἵρετικῶν»** (...*«Traditum est enim nobis quod sit unus Deus, et Christus unus, et una spes, et fides una, et una Ecclesia, et baptismum unum ... qua Unitate quisquis decesserit, cum haereticis necesse est inveniatur...»*)<sup>36</sup>.

31. Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., Βιβλίον XXI, PL τ. 3, στλ. 1123B.

32. Τοῦ Αὐτοῦ, ἀπόθι, Βιβλίον X, PL τ.3, στλ.1116A.

33. Τοῦ Αὐτοῦ, Ad Magnum, Βιβλίον III, PL τ.3, στλ.1140B.

34. Τοῦ Αὐτοῦ, Ad Pompeium, Βιβλίον XI, PL τ.3, στλ.1136A.

35. Τοῦ Αὐτοῦ, Ad Jubaianum, Βιβλίον XI, PL τ. 3, στλ. 1116B.

36. Τοῦ Αὐτοῦ, Ad Pompeium, Βιβλίον XI, PL τ. 3, στλ.1136A.

**Ο**ίσοσδήποτε, είτε αίρετικός είτε σχισματικός, αποχωρίζεται από την Ένότητα της Εκκλησίας, αυτός μεταβαίνει στον *χώρο*, τον όποιον ονομάζει σίς Έπιστολές του ό Άγιος, *extra ecclesiam*.

**Ο** βασικός χαρακτηρισμός αυτού του *χώρου* είναι, ότι εύρίσκειται υπό την κυριαρχία του θανάτου:

**«είναι όμως φανερό, ότι όσοι δέν είναι έντός της Έκκλησίας του Χριστού, συναριθμούνται μετά των νεκρών, και ότι δέν δύναται νά ζωοποιήση άλλον όποιος δέν ζή ό ίδιος»** («*Manifestum est autem eos qui non sunt in Ecclesia Christi, inter mortuos computari, nec posse ab eo vivificari alterum qui ipse non vivat*») <sup>37</sup>.

**Μ**ε παραπομπή στην Εύαγγελική Αύθεντία και την Άποστολική Παράδοσι («*auctoritas evangelica atque traditio apostolica*»), ό Άγιος Κυπριανός άποφαίνεται έν Άγίω Πνεύματι, ότι έκτός της Έκκλησίας δέν ύπάρχει πρόσβασις

**«στην έκκλησιαστική και σωτήρια χάρι»** («*ad gratiam ecclesiasticam et salutarem*») <sup>38</sup>.

**Ο** σύγχρονός μας Άγιος Ίερομάρτυς Ίλαρίων Τρόϊτσκυ (Troicki) (1886-1929) συνοψίζει με τον έξής θαυμαστό τρόπο την διδασκαλία του Άγίου Κυπριανού, όσον άφορᾶ την φύσι του *χώρου extra Ecclesiam*:

**«Η Έκκλησία είναι σαν μία όασι Χάριτος περικυκλωμένη από μία τελείως άγονη έρημο. Έξω από την Έκκλησία, είμαστε έκτός Χάριτος, έκτός του Άγίου Πνεύματος, και αυτό άφορᾶ έξ' ίσου τους ειδωλολάτρας, τους αίρετικούς και τους σχισματικούς. Όλοι είναι έξ' ίσου έστερημένοι της Χάριτος, διότι εύρίσκονται έκτός Έκκλησίας, και όλους παρομοίως πρέπει νά τους βαπτίζουμε, εάν θέλουν νά εισέλθουν στην Έκκλησία»** <sup>39</sup>.

Αύτη άκριβώς είναι ή θεολογική βάση, επί της όποίας στηρίζεται ό γνωστός Κανών της Ίεράς Συνόδου της Καρχηδόνας, υπό την Προεδρία του Άγίου Κυπριανού, τὸ 256:

**«Τούτο και νῦν χειροτονοῦντες (ψηφίζοντες, διοριζόμενοι), όπερ διά παντός ισχυρῶς και άσφαλῶς κρατοῦ-**

37. Τοῦ Αὐτοῦ, *Ad Quintum*, Βιβλίον Ι, ΡL τ. 3, στλ. 1105Α.

38. Τοῦ Αὐτοῦ, *Ad Jubaianum*, Βιβλίον XV, ΡL τ. 3, στλ. 1119Α.

39. Иларион (Троицкий) сщмч., *Творения* т.1, Издание Сретенского монастыря Москва 2004, стр. 304, (Ίλαρίωνος [Τρόϊτσκυ], *Έργα*, τ. 1, έκδ. Ίεράς Μονής Σρέτενσκυ, Μόσχα 2004, σελ. 304).

μεν, μηδένα βαπτίζεσθαι δύνασθαι ἔξω τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας· ἐνὸς ὄντος βαπτίσματος, καὶ ἐν μόνῃ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχοντος»<sup>40</sup>.

\* \* \*

## **β. Τὸ οἰκουμενικὸν κῦρος καὶ ἡ ἀθθεντία τῆς Ἐκκλησιολογίας τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ**

**Κρίνεται** σκόπιμον, προτοῦ νὰ προχωρήσουμε στὴν παρουσίασι τῆς Ἐκκλησιολογίας τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἔριδος μὲ τοὺς Δονατιστάς, νὰ ἀναφερθοῦμε, ἔστω καὶ ἐπιγραμματικά, σὲ ἐρμηνεῖς, οἱ ὁποῖες κατὰ καιροὺς ἐμφανίζονται στὴν θεολογικὴ ἔρευνα, οἱ ὁποῖες ἀμφισβητοῦν, χωρὶς οὐσιαστικὴ τεκμηρίωσι, καὶ ἀποφαίνονται, ὅτι δῆθεν ἡ διδασκαλία τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ περὶ τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐκφράζει, ὀριοθετεῖ καὶ ἀποκαλύπτει τὴν αὐτο-συνειδησία τῆς Μιάς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἢ ἔστω ὅτι δῆθεν ἡ Ἐκκλησιολογία αὐτὴ ἔχει ἤδη *ξεπερασθῆ*.

**Ἡ** ἀντίληψις περὶ περιορισμένης ἰσχύος τοῦ Ἱεροῦ Κανόνος τῆς Καρχηδόνος, ὡς δῆθεν ἐκφραζούσης μόνον τὴν Τοπικὴ Παράδοσι, τῆς Βορείου Ἀφρικῆς, στηρίζεται μεταξὺ ἄλλων καὶ στὴν αὐθαίρετη ἐρμηνεία ἐπὶ τοῦ *Σχολίου* τῶν Πατέρων τῆς Πενθέκτης Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου στὸν Ἱερὸ Κανόνα Β' Αὐτῆς, μὲ τὸν ὁποῖον ἀποδίδεται οἰκουμενικὸ κῦρος στὴν Ἀπόφασι τῆς Συνόδου τῆς Καρχηδόνος ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ.

**«Ἐπισφραγίζομεν δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς πάντας ἱεροὺς Κανόνας... Ἔτι μὴν καὶ τὸν ὑπὸ Κυπριανοῦ, τοῦ γενομένου Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἰαφρῶν χώρας καὶ Μάρτυρος, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν Συνόδου ἐκθέντα Κανόνα, ὃς ἐν τοῖς τῶν προειρημένων προέδρων τόποις, καὶ μόνον, κατὰ τὸ παραδοθὲν αὐτοῖς ἔθος ἐκράτησε...»<sup>41</sup>.**

**Ἐνδεικτικῶς**, ὁ Μητροπολίτης Σουηδίας Παῦλος (Μενεβίσογλου), στὴν μελέτη του γιὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας, λαμβάνει ὡς ἀφετηρία τὴν ἐπεξήγησι **«καὶ μόνον»**, προκειμένου νὰ προβῆ σὲ μία ἀνέρευσι καὶ ὅλως ὑποκειμενικὴ ἀξιολόγησι, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἡ Πενθέκτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος δὲν

**40.** Γ. Α. Ράλλη-Μ. Ποτλῆ, *Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων τῶν τε Ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων, καὶ τῶν ἱερῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων καὶ τῶν κατὰ μέρος Ἁγίων Πατέρων*, ἔκδ. Β. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 2002, τ. Γ', σελ. 3.

**41.** *Τῶν Αὐτῶν, ἀντίθι*, τ. Β', σελ. 308-309.

**«δέχεται αὐτὸν τὸν Κανόνα ὡς Κανόνα τῆς καθ' ὅλου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ὡς Κανόνα τῆς Ἀφρικανικῆς Ἐκκλησίας»<sup>42</sup>.**

Ἐπίσης, ἓνας σύγχρονος ἐκφραστής τῆς βαπτισματικῆς θεολογίας τῶν ἐξ ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν, Ἐπίσκοπος Ἀβύδου Κύριλλος (Κατερέλος), πανεπιστημιακὸς Καθηγητῆς, φρονεῖ ὅτι οἱ ἀντιλήψεις τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ εἶχαν μόνον **«τοπικὴ ἰσχὺν»<sup>43</sup>** καὶ **«δὲν ἐγένοντο δεκτὲς ἀπὸ τῆν Ἐκκλησία»<sup>44</sup>**.

\* \* \*

**Εἶναι** ἀξιοσημείωτον, ὅτι ὁ Ἅγιος Νικόδημος Ἄγιορείτης, ὡς γνήσιος πατερικὸς ἐρμηνευτῆς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων, δὲν ἀντιμετωπίζει καμμίαν δυσκολία στὴν ἐρμηνεία τοῦ Συνοδικοῦ αὐτοῦ **Σχολίου**.

**Ἡ** Πενθέκτη Ἁγία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τὸν Κανόνα τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ

**«ἐπεσφράγισε, καὶ ἐκεῖ ὅπου ἦτο πρῶτον Κανὼν Συνόδου τοπικῆς καὶ μερικῆς, ἥδη ἐστὶ Κανὼν Συνόδου Οἰκουμενικῆς»<sup>45</sup>.**

**Ὅ**σον ἀφορᾷ τὸ **Σχόλιο**, μὲ τὸ ὅποιο ἡ Πενθέκτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος **«τὸν Κανόνα κατὰ μέρος ἐφύλαξεν»**, ὁ Ἅγιος Νικοδήμος ἀποφαίνεται, ὅτι ἡ Σύνοδος

**«τοῦτο ἐποίησε κατ' οἰκονομίαν καὶ συγκατάβασιν, καὶ ὄχι κατὰ ἀκρίβειαν»·**

ἀλλὰ, συνεχίζει ὁ Ἅγιος,

**«καὶ ἡ ζ' [Οἰκ. Σύν.] ἐν τῷ β' Κανόνι Αὐτῆς ἐπεσφράγισεν... Ἄπαξ Αὐτὸν ἐπισφραγίσασα, ἐβεβαίωσε μᾶλλον Αὐτόν, καὶ ὄχι κατήργησε»<sup>46</sup>.**

---

**42.** Μενεβίσογλου Παύλου, Μητροπολίτου Σουηδίας καὶ πάσης Σκανδιναβίας, Ἱστορικὴ εἰσαγωγή εἰς τοὺς Κανόνας τῆς Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας, Στοκχόλμη 1990, σελ. 625.

**43.** Βλ. <http://www.romfea.gr/katigories/10-apopseis/8579-abudou-kurillos-empiteuomai-tin-ekklisia>.

**44.** Τεκμηριωμένη κριτικὴ ἀναίρεσις τῶν ἀπόψεων αὐτῶν, βλ. <https://www.hsir.org/pdfs/2016/07/22/20160722aKanonasAgKyprianou.pdf>.

**45.** Σχόλιον εἰς τὸ Ἱερὸν Ἀποστολικὸν Κανόνα Μζ', Πηδάλιον, ἐκδ. «Ἀστήρ», 1976, σελ. 52.

**46.** Ἐρμηνεία εἰς τὸν Ἱερὸν Κανόνα τῆς ἐν Καρχηδόνι ἐπὶ Κυπριανοῦ Συνόδου, Πηδάλιον, ἐκδ. «Ἀστήρ», 1976, σελ. 370.

Ἡ σκέψις τῶν Πατέρων της Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου εἶναι διαυγεστάτη καὶ δὲν ἐπιτρέπει περιθώριο γιὰ ἀμφιβολίες.

Διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῶν νὰ περιβληθῆ μετ' οἰκουμενικὸ κῦρος ὁ Ἰερὸς Κανὼν τῆς Τοπικῆς Συνόδου τῆς Καρχηδόνας, δηλώνεται σαφῶς, ὅτι οἱ Πατέρες ἀπεδέχοντο τὴν διδασκαλία τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ περὶ Ἐκκλησίας, ὡς ἔκφρασιν τῆς αὐτο-συνειδησίας καὶ τοῦ βιώματος τῆς καθ' ὅλου Ἐκκλησίας.

Μετ' τὴν ἐπεξήγησι «καὶ μόνον», οἱ Πατέρες ἐπικυρώνουν τὴν μεταγενεστέρα ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας νὰ χρησιμοποιηθῆ τὴν οἰκονομίαν ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἐν σχίσματι καὶ αἰρέσει ἐγκλωβισμένους, ὥστε νὰ γίνωνται δεκτοί, ὅταν ἡ Ἐκκλησία κρίνη τοῦτο ἀναγκαῖον, ἄνευ Βαπτίσματος.

\* \* \*

Ἡ ἱστορικο-θεολογικὴ ἔρευνα ἀποδεικνύει τεκμηριωμένα, ὅτι οἱ βασικὲς ἐκκλησιολογικὲς ἀρχὲς τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ ἀποτελοῦσαν ἀναπόσπαστο μέρος τοῦ *Κανόνος τῆς Πίστεως (regula fidei)* τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ὄχι μόνον τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας τῆς Βορείου Ἀφρικῆς.

Ὁ Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης (Ζηζιούλας), στὴν γνωστὴ ἱστορικὴ μελέτη αὐτοῦ γιὰ τὴν Ἐκκλησιολογία τῶν πρώτων τριῶν αἰῶνων, ἀποδεικνύει σαφῶς, ὅτι ἡ διατυπωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ διδασκαλία,

*«τῆς οποίας βασικὴ προϋπόθεσις εἶναι ἡ σύμπτωσις τῶν κανονικῶν καὶ τῶν οὐσιαστικῶν ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας»<sup>47</sup>,*

ἐξέφραζε καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν παράδοσιν ὄλων τῶν Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ τρίτου αἰῶνος<sup>48</sup>.

Ἡ προσεκτικὴ σπουδὴ στὴν Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ἐπιβεβαιωθῆ τὴν ἀποψιν αὐτῆ.

Ὁ Ἅγιος Φιρμιλιανός, Ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας († 268), ἐκφράζων τὴν Ἀποστολικὴν Παράδοσιν τῆς Τοπικῆς αὐτοῦ Ἐκκλησίας, συνεφώνησε πλήρως μετ' τὸν Ἅγιο Κυπριανό, ἐφ' ὅσον, σὲ ἀντιδιαστολὴ μετ' τὸν Πάπα Στέφανο Α', υἱοθετεῖ ἀνεπιφυλάκτως τὰ συμπεράσματα τῆς Συνόδου τῶν Καρχηδονίων, διότι, ὅπως γράφει,

*«εἶχαν διατυπωθῆ συμφώνως πρὸς τὸν κανόνα τῆς ἀληθείας καὶ τὴν σοφίαν τοῦ Χριστοῦ» («secundum re-*

47. Ἰωάννου (Ζηζιούλα), Μητροπολίτου Περγάμου, *Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Θεῷ Ἐὐχαριστία καὶ τῷ Ἐπισκόπῳ κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας*, Β' ἐκδ., ἐκδ. «Γρηγόρη» 1990, σελ. 133.

48. Τοῦ Αὐτοῦ, *αὐτόθι*, σελ. 132.

*gulam veritatis et sapientiam Christi*)<sup>49</sup>.

Στήν Ἐπιστολή του πρὸς τὸν Ἅγιο Κυπριανό, ὁ Ἅγιος Φιρμιλιανὸς ὑπογραμμίζει, ὅτι ἡ θεώρησις αὐτῆ τοῦ βαπτίσματος εἶναι αὐτή,

**«ἡ ὁποία ἐξ ἀρχῆς παρεδόθη ἀπὸ τὸν Χριστὸν καὶ τοὺς Ἀποστόλους» («*ab initio... quod a Christo et ab Apostolis traditum est*»)**

στὶς Μικρασιατικὲς Ἐκκλησίες.

Καὶ προσθέτει, ὅτι ἡ Παράδοσις αὐτῆ ἐπιβεβαιώθηκε καὶ ἀπὸ τὴν Τοπικὴ Σύνοδο τοῦ Ἰκονίου (περὶ τὸ 230-235), ἡ ὁποία συνεκλήθη λόγῳ ἀμφιβολιῶν σχετικὰ μὲ τὴν ἐγκυρότητα τοῦ βαπτίσματος τῶν Μοντανιστῶν.

Ἡ ἀπόφασις τῆς Συνόδου ἦταν σαφεστάτη:

**«εἶναι παντάπασιν ἀπορριπτέον ὁποιοδήποτε βάπτισμα τελεσθὲν ἐκτὸς Ἐκκλησίας» («*repudiandum esse omne omnino baptisma quod sit extra Ecclesiam constitutum*»)<sup>50</sup>.**

Στηριζόμενος στὶς αὐτὲς ἐκκλησιολογικὲς ἀρχὲς πρὸς ἐκεῖνες τῆς Λατινικῆς Βορειοαφρικανικῆς θεολογίας, ὁ Ἅγιος Φιρμιλιανὸς διαβεβαιώνει, ὅτι οἱ αἵρετικοί, ὡς ἀποκεκομμένοι ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, **ἐστερήθησαν**

**«τῆς δυνάμεως καὶ τῆς Χάριτος» («*potestas et gratia*»)**, δηλαδὴ **ἀπεξενώθησαν «ἀπὸ τὴν πνευματικὴ καὶ θεοποιὸ ἀγιότητα» («*spiritali et deifica sanctitate*»).**

Ὡς ἐκ τούτου, χωρισμένοι ὄντες ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, δὲν δύνανται νὰ

**«ἐνεργοῦν τίποτα ἅγιον οὔτε πνευματικὸν» («*nec sancte nec spiritaliter gerere*»)<sup>51</sup>.**

Ὁ διάδοχος αὐτοῦ στὴν Καθέδρα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Καισαρείας, ὁ Μέγας Βασίλειος, ἕνα αἰῶνα ἀργότερα, στὸν πρῶτον Ἱερὸ Κανόνα του, βασιζέται πλήρως στὸν ἐξ ἀρχῆς ὑφιστάμενο στὴν Ἐκκλησία **Κανόνα τῆς Πίστεως** περὶ τῆς ἀκυρότητος τοῦ ἐξω-εκκλησιαστικοῦ βαπτίσματος.

Ἀναφερόμενος στὸν Ἅγιο Κυπριανὸ καὶ στὸν Ἅγιο Φιρμιλιανό, ὁ Μέγας Βασίλειος διασαφηνίζει τὸν λόγο, γιὰ τὸν ὁποῖο οἱ αἵρετικοὶ καὶ σχισματικοὶ δὲν δύνανται νὰ βαπτίζουν:

49. Ἁγίου Φιρμιλιανοῦ, *Ad Cyprianum*, Βιβλίον III, PL τ. 3, στλ. 1156B.

50. Τοῦ Αὐτοῦ, *αὐτόθι*, Βιβλίον XIX, PL τ. 3, στλ. 1170C.

51. Τοῦ Αὐτοῦ, *αὐτόθι*, Βιβλίον VII, PL τ. 3, στλ. 1161A.

**«ἡ μὲν ἀρχὴ τοῦ χωρισμοῦ διὰ σχίσματος γέγονεν· οἱ δὲ τῆς ἐκκλησίας ἀποστάντες, οὐκ ἔτι ἔσχον τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ἑαυτούς· ἐπέλιπε γὰρ ἡ μετάδοσις τῷ διακοπῆναι τὴν ἀκολουθίαν... Οἱ δὲ ἀπορράγέντες, λαϊκοὶ γενόμενοι, οὔτε τὸ βαπτίζειν, οὔτε τὸ χειροτονεῖν εἶχον ἐξουσίαν· οὔτε ἠδύναντο χάριν Πνεύματος ἁγίου ἐτέροις παρέχειν, ἧς αὐτοὶ ἐκπεπτώκασιν»<sup>52</sup>.**

**Ἔ**σον ἀφορὰ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας, μαρτυρεῖται ἡ αὐτὴ ἀντίληψις γιὰ τὸ ἄκυρο τῶν μυστηρίων τῶν αἰρετικῶν ἀπὸ τὸν Κλήμεντα Ἀλεξανδρέα (150-215 περ.), καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀπὸ τὸν Ἅγιο Διονύσιο Ἀλεξανδρείας (190-264), ὡς καὶ τὸν Μέγα Ἀθανάσιο (296-373).

**Σ**ύμφωνα δὲ μὲ τὸν Ἅγιο Ἰππόλυτο (170-235), ἐτηρεῖτο ἡ αὐτὴ πρακτικὴ καὶ στὴν Ρώμη, ἐπὶ τοῦ Πάπα Καλλίστου Α' (217-222)<sup>53</sup>.

**Ἦ**μοίως, ἐπικρατοῦσε ἡ αὐτὴ τάξις κατὰ τὸν τρίτο αἰῶνα καὶ στὴν περιοχὴ τῆς Συρίας, ὅπως μαρτυροῦν οἱ Ἀποστολικοὶ Κανόνες ΜΖ', ΜΗ', Ν', ΞΗ', ἐκ τῶν ὁποίων μάλιστα ὁ ΜΖ' προτάσσει τὴν καθαίρεσι τῶν δεξαμένων τὸ βάπτισμα ἢ τὴν θυσίαν τῶν αἰρετικῶν, ὁ δὲ ΜΖ' προβλέπει τὴν καθαίρεσι ὄσων θὰ ἠρνοῦντο νὰ βαπτίσουν τοὺς αἰρετικούς.

**Ἀ**πὸ τὰ ἀδιάσειστα ἱστορικο-κανονικὰ αὐτὰ στοιχεῖα, ἀποδεικνύεται πέραν πάσης ἀμφισβητήσεως, ὅτι ὁ **Κανὼν τῆς Πίστεως (regula fidei)** περὶ τῆς ἀκυρότητος τῶν ἐξω-εκκλησιαστικῶν μυστηρίων ἀποτελοῦσε ἀναπόσπαστο μέρος τῆς Ἀποστολικῆς Παραδόσεως τῶν κατὰ τὸν τρόπον Ἐκκλησιῶν κατὰ τὸν τρίτο αἰῶνα.

**Ἡ** Ἁγία Πενθέκτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος μὲ τὴν ἀπόφασιν Αὐτῆς νὰ ἐγκριθοῦν ὁ Κανὼν τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ, οἱ Ἀποστολικοὶ Κανόνες, ὡς καὶ οἱ Κανόνες τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, περιέβαλε πλέον μὲ οἰκουμενικὸ κῦρος αὐτὴν τὴν **regula fidei**, ἡ ὁποία ἔκτοτε ἀποτελεῖ ὀργανικὸ μέρος τοῦ **κριτηρίου** τῆς Ὁρθοδοξίας.

\* \* \*

**Ἐν τούτοις**, παρὰ δηλαδὴ τὶς ἀνωτέρω ἀπόψεις, οἱ ὁποῖες τεκμηριώνουν ἀπόλυτα τὸ κανονικὸ κῦρος καὶ τὴν Ἐκκλησιολογία τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ, θὰ ἦταν χρήσιμο νὰ ἐπεκτείνουμε ὀλίγον

**52.** Γ. Α. Ράλλη-Μ. Ποτλή, *Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων...*, ἐνθ' ἄνωτ., τ. Δ', σελ. 90-91.

**53.** Василий Васильевич Болотов, *Лекции по Истории древней церкви*, Том 2, Санкт-Петербург 1910, стр. 384, (Βασιλείου Βασιλείβιτς Μπολότοβ, *Διαλέξεις διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας*, τ. 2, Ἁγία Πετροῦπολι 1910, σελ. 384).



ἀκόμη τὸν λόγο γιὰ τὸ προκειμένο *ἀκανθῶδες* ζήτημα.

**Μία** ἄλλη ἐρμηνεία, ἡ ὁποία συναντᾶται συχνά, ἰδιαίτερος στὸν χῶρο τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς *ἐκκλησιοκτόνου βαπτισματικῆς θεολογίας*, προσπαθεῖ νὰ μᾶς πείση, ὅτι ἡ Ἐκκλησία, ἀρχῆς γενομένης κατὰ τὸν τέταρτο αἰῶνα, ἐγκατέλειψε τὴν ἐκκλησιολογικὴ διδασκαλία τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ.

**Τοιοτρόπως**, ἐθέσπισε μὲ τὸν Ζ' Κανόνα τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τὸν 4Ε' Κανόνα τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου τρεῖς τρόπους εἰσδοχῆς «τῶν προστιθεμένων τῇ Ὁρθοδοξίᾳ».

**Αὐτὴ** ἡ ποιμαντικὴ πρᾶξις, κατὰ τὴν αὐθαίρετη, ἐσφαλμένη καὶ ἄκρως ἀντιπατερικὴ ἐρμηνεία τῶν ἐξ *ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν*, ἀποδεικνύει δῆθεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία, ἐν Οἰκουμενικῇ Σύνοδῳ συνερχομένη, ἀπεφάσισε νὰ ἀποδεχθῇ τὴν ὑπαρξὶ τοῦ Βαπτίσματος ἐκτὸς τῶν Κανονικῶν Ὁρίων Αὐτῆς.

**Παρὰ ταῦτα**, σημαίων Καθηγητῆς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, σὲ ἐκτενῆ Μελέτη γιὰ τὴν *Ἐκκλησιαστικὴ Οἰκονομία*, ἀποδέχεται πλήρως

**«τὸν οἰκουμενικὸν κῦρος ἔχοντα Κανόνα Α' τῆς ἐν Καρχηδόνι ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ συγκροτηθείσης Συνόδου»<sup>54</sup>,**

εἶναι δὲ ἐν προκειμένῳ ἀπόλυτα καὶ ἀξιωματικὰ κατηγορηματικός:

**Τὸ** ζήτημα τοῦ κύρους τῶν ἐξω-εκκλησιατικῶν μυστηρίων δέον νὰ προσεγγίζεταί ὑπὸ δύο διαφορετικὲς ὄψεις, τὶς ἐξῆς:

• **Ἄλλο** εἶναι τὸ κῦρος τῶν μυστηρίων τῶν αἰρετικῶν, οἱ ὁποῖοι **ἐπιστρέφουν** στὴν Ὁρθοδοξία, καὶ ἄλλο τὸ κῦρος τῶν μυστηρίων αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι **παρὰμένουν** στὴν αἵρεσι, δηλαδὴ τὸ κῦρος τῶν μυστηρίων τῶν αἰρετικῶν **καθ' ἑαυτὰ<sup>55</sup>**.

**Τὸ** ἀποτέλεσμα τῆς ἱστορικο-κανονικο-δογματικῆς ἐρευνᾶς του εἶναι σαφέστατο:

**«Δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς ἱερὸς Κανὼν, οὐδεμία κανονικὴ διάταξις, οὐδὲ ἡ μακραίων ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας ἔχει νὰ παρουσιάσῃ καὶ ἐν ἔστω παράδειγμα, κατὰ τὸ ὁποῖον**

**54.** Κοτσώνη Ἱερωνύμου, *Προβλήματα τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας»*, ἐκδ. «Ἡ Δαμασκός», Ἐν Ἀθήναις 1957, σελ. 200.

**55.** Τοῦ Αὐτοῦ, *αὐτόθι*, σελ. 186.

**Σημ ἡμ.:** Ἐν προκειμένῳ, ἐπαναλαμβάνεται ἡ γνωστὴ διαφοροποίησις «ἐπιστρεφόντων» καὶ «παρὰμένωντων» αἰρετικῶν/σχισματικῶν. Παρὰ ταῦτα, καὶ στὶς δύο περιπτώσεις ἔχουμε ἀνύπαρκτα/ἄκυρα μυστήρια· ἀλλά, στὸν «ἐπιστρέφοντα» δὲν ἐπαναλαμβάνεται ὁ τύπος τοῦ Μυστηρίου, ἀν αὐτὸς εἶχε τηρηθῆ στὴν αἵρεσι/σχίσμα, καὶ τοῦτο βεβαίως πάλιν κατ' οἰκονομίαν. Ἡ Ἐκκλησία ἐν προκειμένῳ, δίδει στὸν *κενόν-τύπον* τὴν *οὐσίαν* καὶ τὸ *περιεχόμενον*.

*ἀνεγνωρίσθησαν ὑπ' Αὐτῆς ἀρμολογίως ὡς ἔγκυρα καθ' ἑαυτὰ τὰ ὑπὸ τῶν ἑτεροδόξων τελούμενα μυστήρια...»<sup>56</sup>.*

**Ἡ** πιθανὴ ἀποδοχὴ τῆς ἐγκυρότητας τῶν ἐξω-εκκλησιαστικῶν μυστηρίων ὀδηγεῖ ἀναπόφευκτα, κατὰ τὴν γνώμη του,

*«εἰς ἀνατροπὴν βασικωτάτου διὰ τὴν Ἐκκλησίαν δόγματος»<sup>57</sup>.*

**Σ**ὲ παρόμοια συμπεράσματα καταλήγει ἕτερος σημαίνων Καθηγητῆς τῆς Δογματικῆς, ὁ ὁποῖος ἀποδέχεται ἐπίσης τὸ οἰκουμενικὸν κῦρος τοῦ Κανόνος τοῦ Ἁγίου Κυριανοῦ<sup>58</sup> καὶ ἀποκλείει τὴν δυνατότητα νὰ ἐρμηνεύεται ἡ κατ' οἰκονομίαν εἰσδοχὴ ἄνευ Βαπτίσματος τῶν αἰρετικῶν στὴν Ἐκκλησία ὡς ἀποδοκιμασία τῆς Ἐκκλησιολογικῆς διδασκαλίας τοῦ Ἁγίου Κυριανοῦ, δηλαδὴ ὡς ἀναγνώρισις τῶν μυστηρίων ἐκτὸς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

*«Τὰ μυστήρια εἶναι ἡ ἔκφραση, ἡ ἐκφορὰ καὶ ἡ μετουσίωση τοῦ εἶναι τῆς Ἐκκλησίας... Κατὰ ταῦτα, ὅ,τι-δήποτε φέρεται σὰν “μυστήριον” ἔξω ἀπὸ τὰ παραπάνω περιγραφόμενα “ἐκκλησιαστικὰ” ὄρια, δὲν εἶναι μυστήριον, δὲν ἀναγνωρίζεται σὰν μυστήριον σωστὸ καὶ σωστικό... Τοῦτο σημαίνει, ὅτι κατ' ἀκρίβειαν τὰ μόνα ἀληθῆ καὶ ἔγκυρα μυστήρια εἶναι αὐτὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ταυτίζεται μὲ τὴν Μία Ἁγία Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία...»<sup>59</sup>.*

\* \* \*

### **γ. Ἡ Ἐκκλησιολογία τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου**

**Ὅπως** προαναφέραμε, ἡ δευτέρη ἐκκλησιολογικὴ προσέγγισις, ἐν σχέσει μὲ τὴν φύσιν τῆς αἰρέσεως καὶ τοῦ σχίσματος, ἀνεπτύχθη ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου (354-430) στὸ πλαίσιο τῆς διαμάχης του μὲ τοὺς Δονατιστάς.

**Ἡ** ἐκκλησιολογικὴ του σκέψις, ἀναπτυγμένη περὶ τὸ 400 στὸ ἔργο του *Περὶ Βαπτίσματος, κατὰ Δονατιστῶν, τόμοι ἑπτὰ* («*De baptismo, contra Donatistas libri septem*»), ἀποτελεῖ κυριολεκτικὰ μίαν ρῆξιν, ὄχι μόνον μὲ τὴν Ἀνατολικὴν Συνοδικὴ καὶ Ἁγιοπατερικὴ θεο-

**56.** Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 200.

**57.** Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, σελ. 186.

**58.** Χρυσοστόμου (Κωνσταντινίδη), Μητροπολίτου Ἐφέσου, *Ἡ ἀναγνώριση τῶν μυστηρίων τῶν ἑτεροδόξων σὺς διαχρονικὰς σχέσεις Ὀρθοδοξίας καὶ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ*, ἐκδ. «Ἐπέκταση», Κατερίνη 1995, σελ. 95.

**59.** Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, σελ. 96.

λογία, ἀλλὰ ἐξ Ἰσου μὲ τὴν *προ-αυγουστίνηα* Δυτικο-Λατινική.

**Σ**τὴν προσέγγισι πρὸς κατανόησιν τῆς ἐκκλησιολογικῆς σκέψεως τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου, εἶναι ἄκρως σημαντικό νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὁ Ἱερὸς Αὐγουστίνος δὲν κατεῖχε ἐπαρκεῖς ἱστορικὲς γνώσεις, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐξέλιξι τῆς σημαντικῆς ἐκκλησιαστικῆς κρίσεως περὶ τοῦ κύρους τοῦ βαπτίσματος τῶν αἰρετικῶν.

**Κ**ατὰ τοὺς δύο πρώτους αἰῶνες τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἡ ἔννοια αἰρετικὸς ἀφοροῦσε κυρίως τοὺς Γνωστικούς, τῶν ὁποίων ἡ διδασκαλία ἦταν τόσο διαφορετικὴ ἀπὸ αὐτὴν τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε δὲν ὑπῆρχε καμμία ἀμφιβολία, ὅτι οἱ Γνωστικοὶ δὲν εἶναι Χριστιανοὶ καὶ ὅτι πρέπει νὰ γίνωνται δεκτοὶ στὴν Ἐκκλησία ὅπως καὶ οἱ Ἐθνικοί, δηλαδὴ μέσῳ τοῦ Βαπτίσματος.

**Ἐ**ν τούτοις, οἱ συνθήκες ἀλλάζουν στὸ τέλος τοῦ Γ' αἰ., ὅταν ἀναδύεται ἡ αἵρεσις τῶν Μοντανιστῶν, ἡ ὁποία δὲν ἐδιαφοροποιεῖτο ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ὡς πρὸς τὸ δόγμα, ὡς ἐκ τούτου δὲ εὐρέθη ἡ Ἐκκλησία ἀντιμέτωπος μὲ σοβαρὸ πρακτικὸ καὶ ποιμαντικὸ πρόβλημα: *διὰ ποίου τρόπου θὰ δέχεται ὅσους εἶχαν βαπτισθῆ στὸν Μοντανισμό καὶ κατόπιν ζητοῦσαν νὰ προσχωρήσουν στὴν Ἐκκλησία.*

**Ἡ** ἐπίλυσις τοῦ προβλήματος αὐτοῦ συνδέεται μὲ τὶς πρώτες ἱστορικὲς Συνόδους, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ μία συνεκλήθη στὴν Καρχηδόνα ὑπὸ τὸν Ἐπίσκοπο Ἀγριππῖνο (220) καὶ οἱ ἄλλες δύο στὴν Μικρὰ Ἀσία (230-235), στὸ Ἰκόνιο καὶ στὰ Σύναδα, ἀποφασίσασαι καὶ οἱ τρεῖς συμφώνως, ὅτι οἱ ἐκ τοῦ Μοντανισμοῦ προσερχόμενοι στὴν Ἐκκλησία δεόν νὰ γίνωνται δεκτοὶ μὲ τὸ Βάπτισμα.

**Ἀ**ργότερα, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ, στὴν Βόρειο Ἀφρικὴ ἐπραγματοποιήθησαν ἄλλες τρεῖς Σύνοδοι στὴν Καρθαγένη (τὸ Φθινόπωρο τοῦ 255, τὴν Ἀνοιξι τοῦ 256, τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 256), οἱ ὁποῖες ἐπιβεβαίωσαν τὸ ἄκυρον τοῦ βαπτίσματος τῶν αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν.

**Σ**ημαντικὴ ἐκκλησιαστικὴ κρίσι, προεκάλεσε ὁ Πάπας Ρώμης Στέφανος Α', ὅταν τὸ 254 ἀνέλαβε τὸν θρόνον τῆς Ρώμης.

**Σ**ημειωθῆτω, ὅτι ἡ ἔριδα δὲν προέκυψε, ἐπειδὴ ἀναφερόμενος στὸ τοπικὸ ἔθιμο ὁ Πάπας Στέφανος Α' ἐδέχετο τοὺς αἰρετικούς καὶ τοὺς σχισματικούς στὴν Ἐκκλησία μόνο μὲ Χρίσμα, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀπαίτησε τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ρωμαϊκῆς τοπικῆς πρακτικῆς καὶ στὶς ἀφρικανικὲς καὶ μικρασιατικὲς Ἐκκλησίες, οἱ ὁποῖες ὅμως δὲν ἦσαν καθόλου διατιθεμένες νὰ ὑποκύψουν στὶς ἀντικλησιαστικὲς καὶ αὐταρχικὲς αὐτὲς ἀπαιτήσεις.

**Ἡ** ἀπάντησις τοῦ Πάπα Στέφανου Α' ἦταν νὰ τοὺς ἀποκηρῦξη,

κατ' οὐσίαν δὲ μόνο ὁ μαρτυρικός του θάνατος (257) ἔσωσε αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ δρέψῃ τοὺς πικροὺς καρποὺς τῆς ὑπεροπτικῆς του συμπεριφορᾶς καὶ νὰ εὐρεθῇ ὁ ἴδιος ἀποκεκομμένος.

Ὁ Ἅγιος Φιρμιλιανός, στὴν Ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν Ἅγιο Κυπριανό, γράφει ὅτι ὁ Στέφανος μὲ τὴν πράξι του αὐτὴ ἐγίνε ἀφ' ἑαυτοῦ

**«σχισματικός καὶ ἀποστάτης ἀπὸ τὴν ἐνότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωρίας» («se a communione ecclesasticae unitatis apostatam fecerit»)<sup>60</sup>.**

\* \* \*

Ὁ Ἱερὸς Αὐγουστίνος, ἀντιμετωπίζων τὸ ζήτημα αὐτό, εἶναι ἀποδεδειγμένο, ὅτι ἐβασίζετο σὲ διαφορετικὴ ἐν πολλοῖς ἐρμηνεῖα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας.

Λανθασμένως φρονοῦσε, ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἡ Ἀποστολικὴ Παράδοσις («*traditio Apostolica*»), τηρηθεῖσα στὴν οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία («*universa Ecclesia*»), ὑπαγόρευε νὰ μὴν βαπτίζωνται οἱ αἰρετικοὶ καὶ σχισματικοὶ καὶ ὅτι ὁ πρῶτος, ὁ ὁποῖος *διέφθειρε* (*corrumpere*) τὴν Ἀποστολικὴ αὐτὴν Παράδοσι ἦταν ὁ Ἀγριππίνος στὴν Σύνοδο τῆς Καρχηδόνας τὸ 220.

Κατὰ τὸν Ἱερὸ Αὐγουστίνο, ὅταν τριάντα ἔτη ἀργότερα ἐπανῆλθε τὸ ἐρώτημα ἂν ὑπάρχη στοὺς αἰρετικοὺς «*ἄφεσις ἁμαρτιῶν καὶ πνευματικὴ ἀναγέννησις*» («*remissio peccatorum et regeneratio spiritualis hominis*»), ὁ Ἅγιος Κυπριανός μαζί μὲ *μερικοὺς* (*nonnulli!*) –σημειωτέον, ὅτι στὴν πρώτη Σύνοδο ἔλαβαν μέρος 31 Ἐπίσκοποι, στὴν δευτέρα 71, στὴν τρίτη 87– ὁμοίως *παραπλανημένους ἐπισκόπους*, ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζαν πῶς νὰ ὑπερασπισθοῦν τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἔθιμο (*consuetudo*) τοῦ μὴ ἀναβαπτισμοῦ τῶν αἰρετικῶν, ἠκολούθησαν τὸν Ἀγριππίνο καὶ ἀνέπτυξαν μία *καινοτομία* («*aliquid novum*»)<sup>61</sup>!

Ὁ Ἱερὸς Αὐγουστίνος, παρὰ τὴν μεγάλη ἐκτίμησι, τὴν ὁποία ἔτρεφε πρὸς τὸ πρόσωπο τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ, ἦταν ἀκραδάντως πεπεισμένος, ὅτι στὸ θέμα αὐτὸ ἔσφαλε.

Κατὰ τὴν γνώμη του, ὁ Ἅγιος Κυπριανός εἶχε ἀνεπαρκῶς διεισδύσει στὰ *ἀπόρρητα κρυπτά τοῦ μυστηρίου* («*secretum abditum sacramenti*»)<sup>62</sup>.

60. Ἁγίου Φιρμιλιανοῦ, *Ad Cyprianum*, Βιβλίον XXIV, PL τ. 3, στλ. 1174Α.

61. Ἱεροῦ Αὐγουστίνου, *De Baptismo, Contra Donatistas*, Βιβλίον II, Κεφ. 7, § 12, στλ.134.

62. Τοῦ Αὐτοῦ, *αὐτόθι*, Βιβλίον I, Κεφ. 18, § 28, PL τ. 43, στλ.125.

**Ἡ** ἀνεπάρκεια αὐτῆ, τὸν ὠδήγησε στὸ νὰ ἀπαιτῆ, ἀντιθέτως πρὸς τὸν κανόνα τῆς ἀληθείας («*contra regulam veritatis*»), οἱ αἵρετικοὶ καὶ σχισματικοὶ νὰ βαπτίζωνται ἐκ νέου<sup>63</sup>.

**Ἡ** προσεκτικὴ μελέτη τῆς πραγματείας τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου *Περὶ τοῦ Βαπτίσματος, κατὰ τῶν Δονατιστῶν, τόμοι ἑπτὰ* («*De baptismo, contra Donatistas, libri septem*»), δὲν ἀφήνει χῶρο γιὰ ἀμφιβολίες: δὲν πρόκειται μόνον περὶ προσπαθείας ἀντικρούσεως τῶν Δονατιστῶν, ἀλλὰ ταυτοχρόνως περὶ λεπτομεροῦς ἀναιρέσεως τῆς ἐκκλησιολογίας τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ!

• **Ἡ** πρώτη καὶ θεμελιώδης ἀρχή, τὴν ὁποίαν ἔθεσε ὁ Ἱερὸς Αὐγουστίνος, προκειμένου νὰ ἀντικρούσῃ τοὺς Δονατιστάς, προϋποθέτει κατ' οὐσίαν τὴν πλήρη ἀποδοκιμασία τῆς μακροχρονίως καὶ συνοδικῶς κυρωθείσης ἐκκλησιολογίας τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ.

**Ἐνῶ** ὁ Ἅγιος Κυπριανὸς βασιζέται στὴν ἀδιαίρετο ὄντολογικὴ ἐνότητα μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Βαπτίσματος, ὁ Ἱερὸς Αὐγουστίνος ἀντιθέτως ἀποκόπτει τὸ Βάπτισμα ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, γιὰ νὰ τὸ συνδέσῃ ἄμεσα μὲ τὸν Χριστὸ ὡς τὸν κύριο λειτουργό του.

**Τοιουτοτρόπως**, ἐτοιμάζεται τὸ ἔδαφος γιὰ οἰκοδόμησι μιᾶς διαφορετικῆς ἀντιλήψεως περὶ Ἐκκλησίας, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν ἀποδέχεται πλέον τὸ Βάπτισμα ὡς ὑφιστάμενο καὶ ἐκτὸς τῆς κοινωνίας μὲ τὴν Ἐκκλησία («*extra communionem Ecclesiae*»)<sup>64</sup>.

• **Ἡ** δευτέρα ἀρχὴ τῆς ἐκκλησιολογικῆς σκέψεως τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου, ὁμοίως ἐπαναστατικῆ, ἐγκεῖται στὴν διάκρισι, τὴν ὁποίαν ἐπιχειρεῖ μεταξὺ «*τοῦ μυστηρίου τοῦ βαπτίσματος*» ἢ «*τοῦ μυστηρίου τῆς χάριτος*» καὶ αὐτῆς τῆς ἰδίας «*τῆς χάριτος*», τὴν ὁποία ὀρίζει ἐπίσης ὡς «*σωτηρία, ἄφεσι ἁμαρτιῶν ἢ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος*»<sup>65</sup>.

**Τοῦτέστιν**, ἄλλο εἶναι νὰ ἔχη («*habere*») κανεῖς τὸ βάπτισμα καὶ ἄλλο νὰ ἔχη αὐτὸ πρὸς ὄφελος («*habere utiliter*»)<sup>66</sup>: στὴν αἵρεσι καὶ στὸ σχίσμα ὑφίσταται μὲν βεβαίως («*valde*») τὸ βάπτισμα, ὅμως ἄνευ καρποῦ, ἀνωφελῶς («*sine fructu, non utiliter*»), καὶ ἀντὶ τῆς σωτηρίας ἐνεργεῖ τὴν καταδίκη τους<sup>67</sup>, μόνον δὲ μὲ τὴν ἔνωσι μὲ τὴν Ἐκκλησία δύναται τὸ χορηγηθὲν ἐκτὸς Ἐκκλησίας βάπτισμα νὰ

63. Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., Βιβλίον II, Κεφ. 1, § 2, PL τ. 43, στλ. 127.

64. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, Βιβλίον II, Κεφ. 7, § 11 PL τ. 43, στλ. 133.

65. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, Βιβλίον IV, Κεφ. 14, § 21, στλ. 167, καὶ Βιβλίον VII, Κεφ. 19, § 37, στλ. 232.

66. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, Βιβλίον IV, Κεφ. 17, § 24, PL τ. 43, στλ. 170.

67. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, Βιβλίον V, Κεφ. 8, § 9, PL τ. 43, στλ. 181.

προσφέρη τοὺς καρπούς του, δηλαδή νὰ γίνη εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, εἰς ἁγιασμόν ζωῆς («*ad remissionem peccatorum, ad sanctificationem vitae*»)<sup>68</sup>.

**Ἦ** Ἰερὸς Αὐγουστίνος, ὅπως διαπιστώνουμε, *καινοτομεῖ ἐπαναστατικῶς*, εἰσάγων μίαν ἕως τότε ἄγνωστη **διάκρισι** μεταξύ τῆς **ἐγκυρότητας** καὶ τῆς **ἀποτελεσματικότητας** τοῦ Βαπτίσματος.

**Ὅ**ταν δὲ ἐπιχειρῇ νὰ ἐξηγήσῃ, πῶς εἶναι δυνατὸν τὸ Βάπτισμα νὰ εἶναι ἐγκυρο, ἀλλὰ χωρὶς καρπούς, καταφεύγει σὲ ἓνα μᾶλλον **παράδοξο συλλογισμό**:

**τὴν στιγμή τῆς τελέσεως τοῦ μυστηρίου ἀφέωνται μὲν αἱ ἁμαρτίαι τοῦ βαπτιζομένου, ἔπειτα ὁμως ἐπιστρέφουν ἀμέσως εἰς αὐτὸν λόγῳ τῆς ἐμμονῆς του στὴν αἵρεσι**<sup>69</sup>!

**Κατὰ τὸν Ἰερὸ Αὐγουστίνου**, ἡ κυριωτέρα ἄλλειψις τῆς ἐκκλησιολογίας τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ ἐγκτεται ἀκριβῶς στὸ ὅτι δὲν ἀνεκάλυψε καὶ δὲν ἐπεξεργάσθηκε τὴν **βασικὴ αὐτὴ διάκρισι**.

**Συνεπῶς, ὁ Ἅγιος Κυπριανὸς δὲν ἦταν δῆθεν εἰς θέσιν νὰ κατανοήσῃ, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ὑφίσταται βάπτισμα ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, στὴν αἵρεσι καὶ στὸ σχίσμα**<sup>70</sup>!

\* \* \*

**Προκειμένου** ὁμως νὰ ὀλοκληρώσουμε τὴν παρουσίαι τῆς ἐκκλησιολογίας τοῦ Ἰεροῦ Αὐγουστίνου, ὡς πρὸς τὶς ἀρχές της, ὀφείλουμε νὰ ἀναφέρουμε καὶ τὰ ἐξῆς πολὺ ἐνδιαφέροντα.

**Ὅ**πως ἐλέχθη, ὁ Ἰερὸς Αὐγουστίνος στὸ ἔργο του *Περὶ Βαπτίσματος (De Baptismo)* ἀθετεῖ ταυτοχρόνως καὶ τοὺς Δονατιστὰς καὶ τὸν Ἅγιο Κυπριανό.

**Οἱ Δονατιστὰι ὑπεστήριζαν**, ὅτι τὸ βάπτισμα καθίσταται ἄκυρο ἂν ὁ Ἰερεὺς εἶχε διαπράξει θανάσιμο ἁμάρτημα, ἐνῶ ὁ Ἅγιος Κυπριανὸς ἐδίδασκε, ὅτι τὸ βάπτισμα εἶναι ἄκυρο μόνον, ὅταν ὁ λειτουργὸς εἶναι ἀποκεκομμένος ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία.

**Στὶς θέσεις αὐτές, Δονατιστῶν καὶ Ἁγίου Κυπριανοῦ, ὁ Ἰερὸς Αὐγουστίνος ἀπάντησε**, ὅτι ἡ ἐγκυρότητα τοῦ βαπτίσματος **δὲν ἐξαρτᾶται οὔτε ἀπὸ τὴν προσωπικὴ ἀγιότητα τοῦ Ἱερέως οὔτε ἀπὸ τὴν ἔνωσι του μὲ τὴν Ἐκκλησία**, ἐπομένως δὲ τὸ βάπτισμα δύναται νὰ χορηγηθῇ νομίμως τόσο ὑπὸ «ἀδίκων καὶ ἀσεβῶν»<sup>71</sup> καὶ δολο-

68. Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., Βιβλίον II, Κεφ. 7, § 11, PL τ. 43, στλ.133.

69. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, Βιβλίον I, Κεφ. 12, § 19 PL τ. 43, στλ.119.

70. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, Βιβλίον VI, Κεφ. 1, PL τ. 43, στλ. 197.

71. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, Βιβλίον III, Κεφ. 10, § 13, PL τ. 43, στλ. 144.

φόνου<sup>72</sup>, ὅσο και ὑπὸ αἰρετικοῦ ἢ σχισματικοῦ<sup>73</sup>.

**Τοιουτοτρόπως**, ὁ Ἱερὸς Αὐγουστίνος **ἔθεσε στὸ ἴδιο ἐπίπεδο τὸ δόγμα καὶ τὴν ἠθικὴ** (κίνησι μὲ σημαντικότερες συνέπειες γιὰ τὸν Δυτικο-Λατινικὸ Χριστιανισμό), δηλαδὴ ἐξίσωσε, ὡς πρὸς τὴν σχέσι τους μὲ τὴν Ἐκκλησία, τοὺς αἰρετικοὺς καὶ τὰ ἁμαρτωλὰ μέλη Αὐτῆς.

**Μεταξὺ ὅσων ἔχουν τὰ Μυστήρια**, ἀλλὰ *«χωρὶς θεία χάρις»* καὶ *«ἀνωφελῶς»* συμπεριλαμβάνονται ὄχι μόνο οἱ αἰρετικοὶ καὶ σχισματικοὶ, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα ζοῦν ἐναντίον *στὶς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ («contra Christum vivunt»)*<sup>74</sup>.

**Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ὁμως**, ὁ Ἱερὸς Αὐγουστίνος ἔφθασε στὴν **πλήρη σχετικοποίησι τῶν Ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας**, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν ἐξῆς διατύπωσί του:

*«Καὶ γὰρ ἐν τῇ ἀφάτῳ ἐκείνῃ προγνώσει τοῦ Θεοῦ, πολλοὶ οἱ ὁποῖοι φαίνονται ἐκτὸς εἶναι ἐντὸς, καὶ πολλοὶ οἱ ὁποῖοι φαίνονται ἐντὸς εἶναι ἐκτὸς» («Namque in illa ineffabili praescientia Dei, multi qui foris videntur, intus sunt; et multi, qui intus videntur, foris sunt»)*<sup>75</sup>.

**Τὸ ἂν κάποιος εὐρίσκεται ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας ἢ ἐκτὸς Αὐτῆς**, τὸ διορίζει **ἡ κατάστασις τῆς καρδίας του**<sup>76</sup>!

\* \* \*

**Ἡ ἐκκλησιολογία** αὐτῆ, διατυπωμένη μὲ τέτοιο καινοφανῆ τρόπο, ἀποτελοῦσε σαφῶς μία **μεγάλῃ ρῆξι** στὴν θεολογικὴ σκέψι τόσο τῶν Λατίνων ὅσο καὶ τῶν Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, εὐρίσκετο δὲ ἀναντιρρήτως στὰ θεμέλια τῆς σύγχρονης μας *Οἰκουμενικῆς Κινήσεως*.

**Ἀπεδείχθη** πράγματι τραγικώτατο γιὰ τὴν περαιτέρω ἐξέλιξι τοῦ Δυτικοῦ Χριστιανισμοῦ τὸ ὅτι οἱ ἐπόμενες γενεὲς τῶν Λατίνων θεολόγων δὲν ὑπήκουσαν στὴν προτροπὴ τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου, ἀπευθυνομένη πρὸς τοὺς μελετητὰς τῶν συγγραμμάτων του:

*«Κράτησε ὅσα ἀντιλήφθηκες ἀληθινά, καὶ ἀπόδος αὐτὰ στὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία· καὶ ὅσα λανθασμένα, ἀπόρριψέ τα, καὶ νὰ μοῦ τὰ συγχωρέσης, ἄνθρωπος*

72. Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἀνωτ., Βιβλίον V, Κεφ. 20, § 28, PL τ. 43, στλ. 90.

73. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, Βιβλίον I, Κεφ.1, § 2, PL τ. 43, στλ.109.

74. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, Βιβλίον IV, Κεφ. 3, § 4, 28, PL τ. 43, στλ. 155.

75. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, Βιβλίον V, Κεφ. 27, § 38, PL τ. 43, στλ. 195.

76. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, Βιβλίον V, Κεφ. 28, § 39, PL τ. 43, στλ. 196.

*εἶμαι» («Quae vera esse perspexeris, tene, et Ecclesiae catholicae tribue; quae falsa, respue, et mihi qui homo sum ignosce»)<sup>77</sup>.*

Μὲ τὸν τρόπο αὐτό, ἡ θεολογία του, ἀντὶ νὰ κρίνεται συμφώνως πρὸς τό, «ὅπερ ἀπανταχοῦ, ἀείποτε, ὑπὸ πάντων πεπίστευται» («quod ubique, semper, ab omnibus creditum est»), τοῦ Ἁγίου Βικεντίου Λειρίνης († 445), καθιερώθη, ἰδιαιτέρως ἀπὸ τὴν σχολαστικὴ θεολογία, ὡς σχεδὸν **ἀποκλειστικὴ πηγὴ καὶ κριτήριον** διὰ τὴν διαμόρφωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς Δυτικῆς θεολογίας.

Μετέπειτα, κατὰ τὸν Μεσαίωνα, ἡ Δυτικὴ θεολογία, ἀκολουθοῦσα τὰ ἴχνη τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου, ἀπεμακρύνθη ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὸ Consensus Patrum.

Στὴν Σύνοδο τοῦ Τριδέντου (1546-63), ὁ Παπισμὸς ἐφθασε στὸ ἀκράϊον καὶ ἔσχατον σημεῖον πτώσεως, ὥστε νὰ **ἀναθεματίσῃ τὴν προ-αυγουστίνεια ἐκκλησιολογία (!)**, τὴν διατυπωμένην ἀπὸ τὸν Ἅγιον Κυπριανό, ὡς καὶ ἄλλους ἐκκρίτους Πατέρας, ἐγκεκριμένην δὲ ἀπὸ Τοπικῆς Συνόδους καὶ τὴν Ἁγία Πενθέκτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδο:

**«Ὅστις λέγει, ὅτι τὸ βάπτισμα, τὸ ὁποῖο δίδεται ἐπίσης ὑπὸ τῶν αἰρετικῶν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ κάνουν ὅ,τι κάνει ἡ Ἐκκλησία, δὲν εἶναι ἀληθινὸ βάπτισμα, ἀνάθεμα ἔστω» («Si quis dixerit, baptismum, qui etiam datur ab haereticis in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, non esse verum baptismum: anathema sit»)<sup>78</sup>.**



<sup>77</sup>. Τοῦ Αὐτοῦ, *De vera religione*, Κεφ 10, § 20, PL τ. 34, στλ. 131.

<sup>78</sup>. Denzinger, *Enchiridion symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*, Verlag Herder GmbH, Freiburg im Breisgau 2009, p. 629, (Ντένζινγκερ, Ἐγχειρίδιο συμβόλων, ὀρισμῶν καὶ δηλώσεων σὲ θέματα πίστεως καὶ ἠθικῆς, ἐκδ. Χέρμπερ Ε.Π.Ε., Φράϊμπουργκ 2009, σελ. 629).





**Ε': Ἐκκλησιαστικὲς μεταρρυθμίσεις  
ἐν ὀνόματι τοῦ ἐκδυτικισμοῦ καὶ ἐκσυγχρονισμοῦ  
τῆς ρωσικῆς Ὁρθοδοξίας**

**Τ**ὸν 15' αἰ. ἡ Μικρορωσικὴ (δυτικορωσικὴ) Ὁρθοδοξία εὐρίσκετο σὲ βαθεῖα κρίσι, λόγῳ τῆς σταθερὰ ἐξελισσομένης διαδικασίας ἐντόνου ἐκλατινισμοῦ.

Οἱ θεολόγοι τῆς Μικρᾶς Ρωσίας, κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, εἶχαν πλήρως υἰοθετήσῃ τὸ βασικὸ πλαίσιο, τὶς ἀρχὲς καὶ τὴν μέθοδο τῆς Λατινικῆς θεολογίας, ὅπως αὐτὴ ἀνεπτύχθη στὸν σχολαστικισμὸ καὶ ἐν συνεχείᾳ στὴν διαμάχη μεταξὺ προτεσταντικῆς καὶ παπικῆς, εἰδικῶς ἰησουϊτικῆς, παραδόσεως.

Ὁ π. Γ. Φλωρόφσκυ περιέγραψε τὴν ἀλλοίωσι αὐτῆς τῆς Μικρορωσικῆς Ὁρθοδοξίας, ὡς *Λατινικὴ ψευδομόρφωσι καὶ ὡς ἐσωτερικὴ δηλητηρίασι ἀπὸ θρησκευτικὸ λατινισμὸ*, οἱ ὁποῖες εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν καλλιέργεια καὶ ἀνάπτυξι ἐνὸς εἶδους *κρυπτο-παπισμοῦ*<sup>79</sup>.

Κατὰ φυσικὴν συνέπειαν, οἱ οὐσιαστικὲς καὶ ριζικὲς αὐτὲς ἀλλαγὲς ἔθιξαν καὶ τὸν τρόπο προσεγγίσεως τοῦ ζητήματος τῶν μυστηρίων, τελουμένων ἐκτὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἀπὸ τὶς ἀπαρχὲς τοῦ Χριστιανισμοῦ, στὴν Ρωσία οἱ προσήλυτοι ἐκ τῶν Δυτικῶν ἐγίνοντο δεκτοὶ στὴν Ὁρθοδοξία μὲ τὸ Βάπτισμα, στὴν δὲ Μοσχοβίτικη Ρωσία ἡ πρακτικὴ αὐτὴ ἦταν σὲ ἰσχὺ ἀκόμη καὶ στὴν ἀρχὴ τοῦ 15' αἰ., ὁπότε καὶ ἐπικυρώθηκε στὴν Σύνοδο τῆς Μόσχας τὸ 1620.

\* \* \*

**Ἐν τούτοις**, στὴν περιοχὴ τῆς Μικρᾶς Ρωσίας, τὴν ἴδια ἐποχὴ ἐπικρατοῦσε διαφορετικὴ ἐκκλησιαστικὴ τάξις.

Ὁ πλέον χαρακτηριστικὸς ἐκπρόσωπος τῆς πλήρως ἐκλατινισμένης Ὁρθοδοξίας ἦταν ὁ Μητροπολίτης Κιέβου Πέτρος Μογίλας (1632-1646), ὁ ὁποῖος ἔθεωροῦσε τὴν λατινικὴ δογματικὴ διδασκαλία, ὡς πλήρως ὀρθόδοξη καὶ τὸ ζήτημα τῆς Οὐνίας, ὡς καθαρῶς θέμα διοικητικὸ.

Ὡς ἐκ τούτου, εἶναι ἀπολύτως κατανοητό, ὅτι ὁ Μογίλας ἀπο-

<sup>79</sup>. Протоиерей Георгий Флоровский, *Пути русского богословия*, Париж 1937. стр. 49. (Γεωργίου Φλωρόφσκυ, *Σταθμοὶ τῆς Ρωσικῆς θεολογίας*, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1986, σελ. 134-135).

δέχθηκε επίσης την λατινική διδασκαλία περί μυστηρίων (ex opere operato) και θεωρούσε ἔγκυρο τὸ βάπτισμα τῶν αἰρετικῶν.

Τὸ ἔτος 1646 εἶχε συντάξει καὶ ἐπιμεληθῆ μία ἔκδοσι τοῦ *Μεγάλου Ἐὐχολογίου*, στὸ ὁποῖο προβλέπεται οἱ Προτεστάντες νὰ γίνωνται δεκτοὶ στὴν Ὁρθοδοξία μὲ Χρῖσμα καὶ οἱ Παπικοὶ χωρὶς Χρῖσμα.

Τὸ μέγεθος τῆς ἀποξενώσεως τῆς θεολογικῆς σκέψεως τοῦ Μογίλα ἀπὸ τὴν Συνοδικὴ καὶ Ἀγιοπατερικὴ Ἐκκλησιολογία καθίσταται πασιφανὲς ἐκ τοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὁποῖο χαρακτηρίζει τὸν Παπισμὸ: «*αἶρεσι, στὴν ὁποία διασώθηκε ἀληθινὸ βάπτισμα καὶ χρῖσμα*!», προειδοποιεῖ δὲ ἀυστηρῶς τοὺς κληρικοὺς νὰ μὴν τολμήσῃ κανεὶς νὰ ἐπαναλάβῃ, κατὰ τὴν εἰσδοχὴ τῶν Παπικῶν, τὸ βάπτισμα, τὸ χρῖσμα ἢ τὴν χειροτονία τους, διότι αὐτὰ φέρουν σφραγίδα καὶ σημεῖο, τὸ ὁποῖο δὲν δύναται νὰ διαγραφῆ<sup>80</sup>!

\* \* \*

**Κατὰ** τὸν ἐπόμενον 17<sup>ο</sup> αἰ., ἡ δυτικοποιημένη Ὁρθοδοξία τῶν Μικρорώσων ἀρχίζει νὰ μεταφέρεται βόρεια, πρὸς τὴν Μόσχα.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, οἱ Μοσχοβῖτες Πατριάρχες (ιδιαιτέρως ὁ Ἰωακεῖμ [1620-1690]), μὲ τὴν πολυμερῆ βοήθεια τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς (Δοσιθέου Ἱεροσολύμων [1641-1707] κ.ἄ.), προσπαθοῦν πάσῃ δυνάμει νὰ προστατεύσουν τὴν Ὁρθοδοξία πρὸ τοῦ κινδύνου τοῦ ἐκλατινισμοῦ, τὸν ὁποῖο ὑπεστήριζε καὶ καλλιεργοῦσε ἡ Τσαρικὴ Αὐλὴ.

Ἡ γενναία ὁμῶς αὐτὴ ἀντίστασις ἐματαιώθη, ὅταν ἀνῆθλε στὸν Τσαρικὸ Ἱερόν Πέτρος ὁ Μέγας (1682), εἰδικῶς δέ, ὅταν παρέλυσε τὸ Συνοδικὸ πολίτευμα καὶ καταργήθηκε ὁ θεσμὸς τοῦ Πατριάρχου.

Μὲ τὴν πρᾶξι αὐτὴ ἐγκαινίασε ὁ Πέτρος τὴν πραγματοποίησι μιᾶς εὐρείας ἐκκλησιαστικῆς μεταρρυθμίσεως, ἐν ὀνόματι τοῦ ἐκδυτικισμοῦ καὶ ἐκσυγχρονισμοῦ τῆς ρωσικῆς Ὁρθοδοξίας.

\* \* \*

**Ὁ Ἅγιος** Ἰλαρίων Τρόϊτσку, σὲ μία Διάλεξι τοῦ 1915 στὴν Θεολογικὴ Ἀκαδημία τῆς Μόσχας, μὲ τίτλο «*Θεολογία καὶ ἐλευθερία τῆς Ἐκκλησίας*», περιγράφει μὲ τὸν ἐξῆς τρόπο τὴν τραγικὴ κατάστασι, στὴν ὁποία εὐρέθη ἡ ρωσικὴ Ὁρθοδοξία κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Πέτρου:

---

**80.** Митрополит Петр Могила, *Требник Киев 1646*, Информационный-издательный центр «Украинская Православная Церковь», Киев 1996, стр. 191-192. (Μητροπολίτου Κιέβου Πέτρου Μογίλα, *Ἐὐχολόγιον, Κίεβο 1646*, Ἐκδοτικῶ Κέντρου Πληροφοριῶν «Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας», Κίεβο 1996, σελ. 191-192).

«Υπήρχαν μάλιστα καιροί, κατά τὸν ΙΗ΄ αἰῶνα, ὅπου ὁποιοσδήποτε λόγος ὑπερασπίσεως τῆς Ὁρθοδοξίας ἢ ἐλέγχου τῶν δυτικῶν αἱρέσεων, ἐθεωρεῖτο ὡς πολιτικὸ ἐγκλημα, ὡς προσβολὴ τῆς κυβερνήσεως... **Μ**ερικοὶ Ἐπίσκοποι ἔχασαν τὶς καθέδρες τους καὶ ἐφυλακίσθησαν, διότι ἐκτύπωναν καὶ διέδιδαν τὴν “Πέτρα τῆς Πίστεως” τοῦ Στεφάνου Ἰαβόρσκου, αὐτὸ τὸ ἐκτενὲς πολεμικὸ ἔργο ἐναντίον τῶν Προτεσταντῶν... **Τ**ὸν ΙΗ΄ αἰῶνα, ἐξ αἰτίας τῆς πλήρους κυριαρχίας τῶν Μικρορώσων στὴν Ἀκαδημία, ἐπεκράτησε ἡ σχολαστικὴ δυτικὴ θεολογία... **Ὅ**λοι οἱ μελλοντικοὶ ποιμένες τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, ὅλοι οἱ μελλοντικοὶ θεολόγοι ἄρχισαν νὰ ὀμιλοῦν στὰ λατινικά»<sup>81</sup>.



Ἡ Σύνοδος τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας.  
(Μόσχα, 2-3.2.2016)

**81.** Иларион (Троицкий) сщмч., Творения т.2, Издание Сретенского монастыря, Москва 2004. стр. 255-256, (Ἰλαρίωνος [Τροϊτσκού], Ἔργα, τ. 2, ἐκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Σρέτενσκου, Μόσχα 2004, σελ. 255-256).



## ζ': Προσπάθεια επιστροφής στην Ὁρθοδοξία τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ τῶν Ἁγίων Συνόδων

• *Ἡ συμβολὴ τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Ἰλαρίωνος Τροΐτσκου*

**Μ**όνο κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΘ' αἰ., ἰδιαίτερος μὲ τὴν συμβολὴ τοῦ Ἁγίου Φιλαρέτου, Μητροπολίτου Μόσχας (1782-1867), ἡ ρωσικὴ θεολογία ἀνέλαβε μίαν πορεία σταδιακῆς ἀπελευθερώσεως ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς *δυτικῆς αἰχμαλωσίας* καὶ ἐπιστροφῆς στὴν Ὁρθοδοξία τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ τῶν Ἁγίων Συνόδων.

Ἔτσι ἐξηγεῖται πῶς, στὰ τέλη τοῦ ΙΘ' καὶ στὶς ἀρχές τοῦ Κ' αἰῶνος, συναντᾶμε στὴν ρωσικὴ θεολογία δύο διαφορετικὲς ἀντιλήψεις περὶ τῆς Ἐκκλησίας, δύο διαφορετικὰ *ἐκκλησιολογικὰ ρεύματα*.

Τὸ πρῶτο *ρεύμα*, ἐπιχειροῦσε, μέσα ἀπὸ μία δημιουργικὴ ἐπιστροφή στὶς Συνοδικὲς καὶ Ἁγιοπατερικὲς καταβολές, νὰ ἀνακαλύψῃ ἐκ νέου τὴν Ὁρθόδοξη κατανόησι τῆς Ἐκκλησίας.

Μὲ τὴν προσπάθεια αὐτὴ σχετίζονται ὀνόματα, ὅπως τοῦ Ἀλεξέϊ Στεπάνοβιτς Κομιακῶφ, τοῦ Ἁγίου Θεοφάνους τοῦ Ἐγκλείστου, τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου Μπριαντσανίνωφ, τοῦ Μητροπολίτου Ἀντωνίου Κραποβίτσκου καὶ ἄλλων.

Τὸ δεύτερο *ρεύμα* ἀντιθέτως, συνέχιζε νὰ ἐμπεδῶνῃ τὴν παράδοσι τοῦ ρωσικοῦ *κρυπτο-παπισμοῦ*, δηλαδὴ τῆς καλλιιεργείας τῆς σχολαστικῆς θεολογίας στὸ ἀκαδημαϊκὸ περιβάλλον τοῦ τσαρικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος.

\* \* \*

Ἔνας ἀπὸ τοὺς σημαντικωτέρους ἐκπροσώπους τοῦ πρώτου *ρεύματος* ὑπῆρξε ὁ Ἱερομάρτυς Ἅγιος Ἰλαρίων Τροΐτσκου, κορυφαῖος Ρῶσος Θεολόγος τοῦ Κ' αἰῶνος.

Μὲ τὴν ὀξεία πνευματικὴ του διαίσθησι, ὡς νὰ εἶχε προβλέψει ὅτι τὸ ἐκκλησιολογικὸ θέμα θὰ ἐπικρατήσῃ κατὰ τὸν ἐπικείμενον Κ' αἰ., ἀφιέρωσε ὀλόκληρο τὸ θεολογικὸ του ἔργο στὸ θέμα τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἅγιος Ἰλαρίων, τὴν ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ὁρθοδοξία ἐκλήθη νὰ συναντήσῃ τὸν Δυτικὸ Χριστιανισμό, ἀνέλαβε μίαν πολύτιμη διακονία: προσέφερε στοὺς Ὁρθόδοξους τὴν ἀσφάλεια καὶ τὴν ἀκλόνητη βάσι τοῦ Συνοδικοῦ καὶ Ἁγιοπατερικοῦ λόγου περὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἰδιαιτέρως σημαντικὴ εἶναι ἡ διεξοδικὴ καὶ ἐμπεριστατωμένη ἱστορικο-θεολογικὴ Πραγματεία του περὶ τῆς ἐξελίξεως καὶ διαμορφώσεως τῆς ἐκκλησιολογικῆς αὐτο-συνειδησίας τῆς πρώιμης Ἐκκλησίας, μὲ τίτλο: «Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν Ἱστορία περὶ τοῦ Δόγματος τῆς Ἐκκλησίας», ἐκδοθεῖσαν τὸ 1912, στὴν εἰσαγωγὴ τῆς ὁποίας γράφει:

*«Ἡ Ἱστορία τοῦ δόγματος τῆς Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ ἡ ἱστορία τῆς ἐπιστημονικο-θεολογικῆς ἀνακαλύψεως τῆς πάντοτε ἰδίας καὶ ἀναλλοιώτου ἔννοιας περὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ αὐτο-συνειδησία Της, ἀπὸ τὸν Χριστὸ καὶ τοὺς Ἀποστόλους μέχρι σήμερα, παρέμεινε ἴδια καὶ ἀναλλοίωτος· ἄλλαξε μόνο εἰς πλάτος καὶ βάθος ἡ ἐπιστημονικο-θεολογικὴ ἀνακάλυψις τοῦ δόγματος τῆς Ἐκκλησίας»<sup>82</sup>.*

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς Ἐνότητος καὶ τῶν Ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας, ἔχει ἰδιαιτέρα σημασία ἡ ἐργασία του «Ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ Παγκόσμιο Συνέδριο τοῦ Χριστιανισμοῦ», τὴν ὁποίαν συνέγραψε τὸ 1917.

Ἀναφερόμενος στὸν Ἅγιο Κυπριανό, τονίζει, ὅτι τὸ θεμέλιο τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ προϋπόθεσις τοῦ νὰ ἀνήκη κανεὶς στὴν Ἐκκλησία δὲν εἶναι μόνον ἡ ὁμοφωνία στὴν Πίστι, ἀλλὰ κυρίως καὶ πρωτίστως τὸ ἴδιο τὸ γεγονός τῆς ὀργανικῆς ἐνώσεως μὲ τὴν Ἐκκλησία, ὡς Σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

*«Τὸ νὰ ἀνήκει κανεὶς στὴν Ἐκκλησία, ἔχει ὡς προϋπόθεσι τὴν ἐνότητά του μὲ τὴν Ἐκκλησία. Δὲν γίνεται διαφορετικὰ, καὶ μόνο γιὰ τὸν λόγον ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι μία φιλοσοφικὴ σχολή· εἶναι ἡ νέα ἀνθρωπότης, ὁ νέος ἐν τῇ Θεῷ Χάριτι ὀργανισμὸς τῆς ἀγάπης· εἶναι τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς παρωμοίαζε τὴν ἐνότητά Του μὲ τοὺς Μαθητάς Του, μὲ τὴν ὀργανικὴ ἐνωσι τοῦ δένδρου μὲ τοὺς κλάδους»<sup>83</sup>.*

Ἀπὸ τὴν σαφεστάτη αὐτὴ πατερικὴ ἀντίληψι περὶ τῆς ἐνότη-

<sup>82</sup>. Иларион (Троицкий) сщмч., Творения т.1, Издание Сретенского монастыря, Москва 2004, стр. 60, (Ἰλαρίωνος [Τροΐτσκι], Ἔργα, τ. 1, ἐκδ. Ἱεράς Μονῆς Σρέτενσκυ, Μόσχα 2004, σελ. 60).

<sup>83</sup>. Иларион (Троицкий) сщмч., Творения т.3, Издание Сретенского монастыря, Москва 2004, стр. 500, (Ἰλαρίωνος [Τροΐτσκι], Ἔργα, τ. 3, ἐκδ. Ἱεράς Μονῆς Σρέτενσκυ, Μόσχα 2004, σελ. 500).

τος τῆς Ἐκκλησίας ἀναποφεύκτως προκύπτει, ὅτι κάθε χωρισμὸς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, ἀνεξαρτήτως τῆς αἰτίας του, συνεπάγεται τὴν ἀποκοπὴ ἐκ τοῦ Σώματος καὶ τὴν ἀπομάκρυνσι ἐκ τῆς ἐνότητος μὲ τὴν Ἐκκλησία.

**Αὐτὸ** σημαίνει, ὅτι ὁ Ἅγιος Ἰλαρίων ἀπορρίπτει τὸ ἐνδεχόμενον ὑπάρξεως ἀοράτου ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας ἐκεῖ ὅπου ὑφίσταται πραγματικὴ ὁρατὴ διακοπὴ τῆς κοινωνίας.

**«Δὲν ἔχει σημασία ὁ βαθμὸς τῆς δογματικῆς ἀποκλίσεως τοῦ ἀποχωρισθέντος. Ἔχει πλήρη σημασία τὸ γεγονός ὅτι ἀπεκόπη, τὸ ὅτι ἔπαυσε νὰ εἶναι ἐνωμένος μὲ τὴν Ἐκκλησία. Ἀκόμη καὶ ὅταν ἡ ἀποκοπὴ εἶναι μόνο σὲ ἐπίπεδο ἐκκλησιαστικῆς ταραχῆς καὶ ἀνυποταξίας, χωρὶς καμμία δογματικὴ ἀπόκλισι, ἀκόμη καὶ τότε θὰ ἔχει ὅλες τὶς θλιβερὰς συνέπειες διὰ τὸν χωρισθέντα. Ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία χωρίζονται ὄχι μόνο οἱ αἰρετικοί, ἀλλὰ καὶ οἱ σχισματικοί. Ἡ οὐσία τοῦ διαχωρισμοῦ εἶναι μία καὶ ἡ αὐτή»<sup>84</sup>.**

**Αὐτὴ** ἡ ρητὴ καὶ διαυγῆς πατερικὴ διδασκαλία περὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας ὠδήγησε τὸν Ἅγιο Ἰλαρίωνα πολὺ φυσιολογικὰ στὴν ἀκόλουθη ἀποτίμησι τοῦ ἐκτὸς Ἐκκλησίας χώρου:

**«Ὅχι, ἡ ἀλήθεια τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας ἀποκλείει τὴν ὑπαρξὶ τῆς Χάριτος στὶς ἱεροπραξίαις τῶν κοινοτήτων, τῶν εὐρισκομένων ἐκτὸς Ἐκκλησίας. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συμφιλώσουμε τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν ἐγκυρότητα τῶν Μυστηρίων ἐκτὸς Αὐτῆς. Οὔτε ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου δὲν κατέφερε νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα αὐτό»<sup>85</sup>.**

**Ἡ** βασικὴ ἐκκλησιολογικὴ ἀρχὴ τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου (διάκρισις μεταξὺ ἐγκυρότητος καὶ ἀποτελεσματικότητος τῶν μυστηρίων), κατὰ τὸν Ἅγιο Ἰλαρίωνα, νοεῖται μόνο στὸ πλαίσιο μιᾶς σχολαστικῆς διαλεκτικῆς καὶ δὲν ἔχει καμμία βάσι στὴν ἀγιοπνευματικὴ ἐμπειρία<sup>86</sup>.

**Ὁ** Ἅγιος Ἰλαρίων ὑπογραμμίζει, ὅτι ἡ πατερικὴ θεολογία διε-

**84.** Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 510.

**85.** Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, σελ. 510.

**86.** Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, σελ. 511.

μόρφωσε την εκκλησιολογική σκέψι της **ἐρήμην κάθε ἐπαφῆς με τὴν ἐκκλησιολογία τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου.**

**Ἐπίσης,** εἶναι πολὺ σημαντικό, ὅτι στὴν ἐργασία του αὐτὴ ἀποκρούει μίᾳ ἄποψι, ἢ ὁποία συναντᾶται συχνὰ στοὺς ἱστορικοὺς καὶ θεολόγους, ὅτι δηλαδὴ ἡ Ἐκκλησία ἐγκατέλειψε δῆθεν ἀργότερα τὴν διδασκαλία τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ περὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς μὴ ὑπάρξεως τῆς Χάριτος ἐκτὸς τῶν *Ὁρίων* αὐτῆς.

**Εἶναι γνωστόν,** ὅπως ἤδη ἔχουμε προαναφέρει (Κεφ. Δ', § β), ὅτι οἱ Παπικοί, Προτεστάνται, καὶ ἐξ *ὀρθόδοξων Οἰκουμενιστῶν* ὑποστηρίζουν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία στὶς ἀρχές τοῦ Δ' αἰ. ἐγκατέλειψε σταδιακὰ τὴν διδασκαλία τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ, ὥστε νὰ δεχθῆ τελικῶς τὸ κύρος τοῦ ἐξω-εκκλησιατικοῦ βαπτίσματος.

**Αὐτὸ δῆθεν ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν κανονικὴ πρᾶξι τῆς Ἐκκλησίας,** σύμφωνα με τὴν ὁποία ὑφίστανται τρεῖς τρόποι εἰσδοχῆς τῶν αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν στὴν Ἐκκλησία: εἴτε με βάπτισμα, εἴτε με χρίσμα, εἴτε με μετάνοια.

**Κατὰ τὸν Ἅγιο Ἰλαρίωνα,** μία τέτοια ἄποψις ὄχι μόνο ἔρχεται σὲ πλήρη ἀντίθεσι με τὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ σαφῶς ἰσοδυναμεῖ καὶ με τὴν πλήρη ἄρνησι τοῦ Ἐνάτου Ἄρθρου τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως<sup>87</sup>.

\* \* \*

**Ὁ Ἅγιος Ἰλαρίων** εἶχε βαθειὰ γνῶσι τῶν παρερμηνειῶν καὶ ἀσαφειῶν, ὡς καὶ τῆς συγχύσεως, οἱ ὁποῖες ἐπικρατοῦσαν στὴν ρωσικὴ θεολογία τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ὅσον ἀφορᾷ τὴν δογματικὴ ἐρμηνεία τῆς κανονικῆς πράξεως τῆς εἰσδοχῆς τῶν αἰρετικῶν στὴν Ἐκκλησία, ἐξ αἰτίας δὲ αὐτοῦ ἀφιέρωσε τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς Πραγματείας του στὴν διασάφησι αὐτοῦ τοῦ σημαντικωτάτου ἐκκλησιολογικοῦ ζητήματος.

**Ὡς βαθύτατος γνώστης τῆς Ἀγιοπατερικῆς σκέψεως,** ἀναλύει τὸν πρῶτο Κανόνα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τὸν 4E' Κανόνα τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τὸν OZ' Κανόνα τῆς Συνόδου τῆς Καρθαγένης, ἐπίσης δὲ καὶ τὴν ἱστορία τῆς εἰσδοχῆς τῶν Δυτικῶν στὴν Ἐκκλησία κατὰ τὴν δευτέρα χιλιετία, στὴν ρωσικὴ καὶ ἑλληνικὴ πρᾶξι.

**Μὲ τὴν διεξοδικὴ ἐρμηνεία του,** ὁ Ἅγιος ἀποδεικνύει, ὅτι ἀναμφισβητήτως μόνο ἡ ποιμαντικὴ οἰκονομία καὶ ἡ ἱεραποστολικὴ εὐθύνη γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ κόσμου ἦσαν ἐκεῖνες, οἱ ὁποῖες ὠδή-

87. Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 509.

γησαν τὴν Ἐκκλησία, στὴν προσπάθειά Της νὰ διευκολύνη τοὺς ἀποκεκομμένους ἀπὸ Αὐτὴν στὸν δρόμο τους πρὸς τὴν ἔνωσι μαζὶ Της, δηλαδὴ νὰ ἀποφασίσῃ νὰ μὴν ἀπαιτῆ σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις τὴν ἀκρίβεια, ἤτοι τὸ βάπτισμα.

*«Χάριν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ὠφελείας τῆς Ἐκκλησίας, ἐθεώρησαν δυνατὸν ἐνίοτε, νὰ μὴν ζητήσουν τὴν τέλεσι γιὰ δευτέρα φορὰ τῆς σωστῆς τάξεως τοῦ Βαπτίσματος, πιστεύοντες στὴν μυστηριακο-χαρισματικὴ σημασία τῆς ἴδιας τῆς ἐνώσεως μετὰ τὴν Ἐκκλησία. Τὸ Μυστήριον, τὸ ὁποῖο ἐτελέσθη πρὶν, ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἦταν μόνον ἓνα ἐξωτερικὸ σχῆμα, τὸ ὁποῖο μέσα στὴν Ἐκκλησία ἀποκτᾷ χαρισματικὸ περιεχόμενον...»<sup>88</sup>.*

Δὲν εἶναι δυνατὸν, σὲ καμμία περίπτωσι, γράφει ὁ Ἱερομάρτυς, νὰ συμπεράνουμε ἀπὸ τὴν ποιμαντικὴ αὐτὴ πρᾶξι μίαν δογματικὴν διδασκαλίαν περὶ δῆθεν ἀναγνωρίσεως τῶν Μυστηρίων στοὺς προσερχόμενους αἰρετικούς.

Αὐτὸ ἄλλωστε φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ ὅτι τὰ μέλη τῶν ἰδίων αὐτῶν ἀποκεκομμένων κοινοτήτων ἐγίνοντο δεκτὰ μετὰ διαφορετικὸν τρόπον σὲ διαφορετικὰς περιόδους καὶ σὲ διαφορετικὰς περιοχάς.



<sup>88</sup>. Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 516.





## **Z'. Οἱ ὑποστηρικτὲς τῆς ἀγουστίνειας ἀντίληψεως**

**Π**αρὰ ταῦτα, ἡ *δυτικὴ αἰχμαλωσία*, στὴν ὁποία εὐρίσκετο ἡ ρωσικὴ ἀκαδημαϊκὴ θεολογία κατὰ τὸν ΙΗ' καὶ ΙΘ' αἰ., καὶ ἡ ἀπομόνωσις αὐτῆς ἀπὸ τὴν ἐμπειρικὴ, λειτουργικὴ καὶ ἀσκητικο-πνευματικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα, ἡ ἐκκλησιολογικὴ αὐτὴ διαυγεστάτη ἀντίληψις τοῦ Ἁγίου Ἰλαρίωνος νὰ θεωρῆται, μὲ σαφῶς συναισθηματικὰ καὶ μὴ ἐκκλησιαστικὰ κριτήρια, ὡς «πολὴ ἀστηρὴ καὶ ἀκραία» καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπαράδεκτος.

**Οἱ** ἐκφραστὲς τῆς Συνοδικῆς καὶ Πατερικῆς αὐτῆς Ἐκκλησιολογίας ἀποτελοῦσαν μία μειοψηφία στὴν Ρωσικὴ Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία καὶ ἐπομένως δὲν ἦσαν σὲ θέσι νὰ ἐπηρεάσουν τὴν ἐπίσημη τοποθέτησι τῆς, ὡς πρὸς τὸ θέμα αὐτό.

**Ἀ**ντιθέτως, ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν θεολόγων καὶ Ἱεραρχῶν, μὲ κύριο ἐκπρόσωπό τους τὸν Μητροπολίτη καὶ μετέπειτα πατριάρχη Σέργιο (Στραγκορόντσκυ, 1867-1944), ἐνεφοροῦντο ἀπὸ τὴν ἀγουστίνεια ἀντίληψι περὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν ἀπάντησι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, 25.2.1903, στὴν Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Ἐγκύκλιο τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ Γ'.

**Σ**τὸ Συνοδικὸ αὐτὸ Κεῖμενο, στὶς ἀπαρχὲς ἤδη τῆς *Οἰκουμενικῆς Κινήσεως*, βλέπουμε νὰ ἔχη υἰοθετηθῆ ἡ μὴ ὀρθόδοξος διδασκαλία περὶ τῆς ἐγκυρότητος τῶν μυστηρίων τῶν αἰρετικῶν.

**«Πιστεύουμε στὴν εἰλικρίνεια τῆς πίστεως αὐτῶν εἰς τὴν Παναγίαν καὶ τὴν Ζωαρχικὴν Τριάδα, διὸ καὶ παραδεχόμεθα τὸ βάπτισμα τῶν ἀμφοτέρων (Παπικῶν καὶ Προτεσταντῶν). Σεβόμεθα τὴν ἀποστολικὴν διαδοχὴ τῆς λατινικῆς ἱεραρχίας, καὶ τοὺς κληρικοὺς αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι ἔρχονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν, δεχόμεθα μετὰ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἱερωσύνης αὐτῶν (ὅπως δεχόμεθα τοὺς Ἀρμένιους, τοὺς Κόπτας, τοὺς Νεστοριανοὺς καὶ ἄλλους, ὡς μὴ ἀπολέσαντας τὴν ἀποστολικὴν διαδοχὴ)»<sup>89</sup>.**



**89.** *Православие и экуменизм: Документы и материалы 1902-1998*, Отдел внешних церковных связей Московского Патриархата, 1999, стр. 56. (*Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμενισμός: Κεῖμενα καὶ Ὑλικά 1902-1998*, ἐκδ. Τμήματος Ἐξωτερικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχέσεων Πατριαρχείου Μόσχας, 1999, σελ. 56).



## **Η: Ὁ Μητροπολίτης Σέργιος καὶ τὸ ἐκκλησιοκτόνο δόγμα τῆς βαπτισματικῆς θεολογίας**

**Ο** Μητροπολίτης Σέργιος, τὸ ἔτος 1931, ἐδημοσίευσε μία μελέτη μὲ τίτλο: «Ἡ σχέσις τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῶν χωρισθεισῶν ἀπ' Αὐτῆς Κοινοτήτων», στὴν ὁποίαν ἀνέπτυξε τὴν ἐκκλησιολογικὴ του θεωρία, προκειμένου νὰ ἀντικρούσῃ τὴν ἐκκλησιολογία τοῦ Ἱερομάρτυρος Ἰλαρίωνος καὶ τοῦ Μητροπολίτου Ἀντωνίου Κραποβίτσκυ, τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζει ὡς «αὐστηρὰ ἐκκλησιαστικὴ ἀντίληψι».

Στὴν ἀρχὴ τῆς μελέτης του, τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ὁποίας ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν προσωπικὴ του ἐρμηνεία τοῦ πρώτου Κανόνος τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ὁ Μητροπολίτης Σέργιος ἀναφέρει δύο ἐκκλησιολογικὰς ἀρχάς, τὶς ἐξῆς:

• **Ἡ** πρώτη βασιζέται στὴν δογματικὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας καὶ καθορίζει τὴν αὐτο-συνειδησίαν Της:

*«[Ἡ] Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία]... μόνο Ἐαυτὴν θεωρεῖ ὡς Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, μόνο τὰ ἰδικὰ Της Μυστήρια ὡς ἔχοντα Χάρι, μόνο τὴν Ἱεραρχία Της ὡς ἐνδεδυμένη μὲ τὴν ἀποστολικὴν πληρεξουσίαν τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν. Ἐκτὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχει οὔτε ἄφεσις ἀμαρτιῶν, οὔτε Μυστήρια, οὔτε Χάρις γενικά»<sup>90</sup>.*

**Θ**ὰ ἀνέμενε κανεῖς, συνεχίζει ὁ συγγραφεύς, μία τέτοια ἀντίληψις νὰ συνεπάγεται πλήρη ἀπουσία τῆς Χάριτος στὶς ἀποκεκομμένες Κοινότητες καὶ ἐπομένως τὴν καθιέρωσι τῆς εἰσδοχῆς τῶν μελῶν αὐτῶν μόνο μὲ Βάπτισμα.

**Ἐ**ν τούτοις, ὅπως γνωρίζουμε, ἡ πρᾶξις τῆς Ἐκκλησίας ἦταν διαφορετικὴ καί, κατὰ τὴν γνώμη τοῦ Σεργίου, τὸ γεγονὸς τοῦτο δίδει εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν πρᾶξι-ἀπόφασιν αὐτήν, ὡς βάσι γιὰ νὰ ὀρίσῃ τὴν

• **δ**ευτέρα ἐκκλησιολογικὴ ἀρχή του:

*«Στὴν πρᾶξιν δέ, παράλληλα μὲ τὸ οἰκουμενικὸ δόγμα,*

---

**90.** *Православие и экуменизм: Документы и материалы 1902-1998*, Отдел внешних церковных связей Московского Патриархата, 1999, стр. 87. (Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμενισμός: Κείμενα καὶ Ὑλικά 1902-1998, ἐκδ. Τμήματος Ἐξωτερικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχέσεων Πατριαρχείου Μόσχας, 1999, σελ. 87).

ὅτι ἐκεῖνη εἶναι τὸ μόνο καὶ μοναδικὸ θησαυροφυλάκιον ἐπὶ τῆς γῆς τῆς Χάριτος καὶ τῆς σωτηρίας, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας προτείνει καὶ ἄλλο ἐξ' ἴσου οἰκουμενικὸ δόγμα, αὐτὸ τοῦ “μοναδικοῦ βαπτίσματος εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν”, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο τὸ Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος, ἂν καὶ ἐτελέσθη ἐκτὸς Ἐκκλησίας, ὅμως κατὰ πάντα σωστὰ εἰς τὸ ὄνομα τῶν τριῶν Προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀναγνωρίζεται ὡς ἔγκυρο, καὶ σὲ περίπτωση ἐπανενώσεως τοῦ βαπτισθέντος μὲ τὴν Ἐκκλησία, δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ ἐπαναληφθῇ»<sup>91</sup>.

\* \* \*

**Ἐδῶ**, θεωρεῖται ἀπαραίτητο νὰ ἐπισημάνουμε τὴν μεθοδολογικὴ διαφορὰ μεταξὺ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Μητροπολίτου Σεργίου καὶ τοῦ Ἁγίου Ἰλαρίωνος.

**Ἐκ** πρώτης ὄψεως, εὕρισκόμεθα ἐνώπιον μιᾶς φαινομενικῆς συγκρούσεως μεταξὺ δόγματος περὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκκλησιαστικῆς πράξεως εἰσδοχῆς τῶν αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν στὴν Ἐκκλησία.

**Παρὰ** ταῦτα, οὐδεμία ὑφίσταται βεβαίως σύγκρουσις, ὅταν ληφθῇ σοβαρὰ ὑπ' ὄψιν ἡ ἐξῆς λεπτὴ διάκρισις: ὁ μὲν Ἱερομάρτυς Ἰλαρίων βασίζεται στὴν μελέτη τῆς δογματικῆς διδασκαλίας περὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐξ αὐτῆς προχωρεῖ στὴν ὀρθὴ ἐρμηνεία τῆς κανονικῆς πράξεως τῆς Ἐκκλησίας· ὁ δὲ Πατριάρχης Σέργιος πράττει ἀντιθέτως: βασίζεται στὴν κανονικὴν πρᾶξι (ἐρμηνεία τοῦ Κανόνος τοῦ Μεγάλου Βασιλείου), ἐπ' αὐτῆς δὲ οἰκοδομεῖ τὴν λανθασμένην δογματικὴν του διδασκαλίαν περὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας.

**Εἶναι** ἀναμφισβήτητον, ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν Ἁγιοπατερικὴν θεολογίαν, ἡ μόνη νόμιμος καὶ ὀρθὴ μέθοδος εἶναι τοῦ Ἁγίου Ἰλαρίωνος, διότι οἱ Ἱεροὶ Κανόνες βασίζονται καὶ ἀπορρέουν ἀπὸ τὸ δόγμα καὶ ὄχι τὸ ἀντίστροφο.

**Εἶναι** προφανές (!), συμπεραίνει ὁ Σέργιος, ὅτι ἡ κανονικὴ πρᾶξις τῆς Ἐκκλησίας εὕρσκεται

**«ἂν ὄχι σὲ ἄμεση ἀντίθεσι μὲ τὸ προαναφερθὲν δόγμα περὶ τῆς Ἐκκλησίας, τουλάχιστον ὅμως προκαλεῖ οὐσιαστικὴ ἐπιφύλαξι»<sup>92</sup>.**

91. Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 87.

92. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, σελ. 88.

**Ἐξ** αἰτίας τῆς ἐπιφυλάξεώς του αὐτῆς, ὅλη ἡ θεολογικὴ προσπάθεια αὐτοῦ εἶναι στραμμένη πρὸς τὴν κατεύθυνσι νὰ τροποποιηθῇ(!) τὸ Ὁρθόδοξο δόγμα περὶ τῆς Ἐκκλησίας μὲ τρόπο, ὥστε νὰ δυνηθῇ νὰ συμφιλιωθῇ μὲ τὸ ὑπ' αὐτοῦ καθορισθέν, ὡς *οἰκουμενικὸν δόγμα, περὶ ἐνὸς βαπτίσματος ὑφισταμένου καὶ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας.*

Εἶναι ἡλίου φαεινότερον, ὅτι ὁ Μητροπολίτης Σέργιος, πολλὰς δεκαετίες πρὶν ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη καὶ τοὺς ὁμόφρονές του ἐξ ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστὰς, διακηρύσσει ὡς «*νέον οἰκουμενικὸν δόγμα*» τὴν αἰρετικὴν βαπτισματικὴν θεολογία, ἡ ὁποία πλήρως καὶ ὀλοσχερῶς καταλύει τὴν Συνοδικὴν Ἄγιοπνευματικὴν καὶ Ἄγιοπατερικὴν Ἐκκλησιολογία.

\* \* \*

**Ἄν** θὰ προβοῦμε σὲ κριτικὴν παρουσίασι τῆς ἐσφαλμένης ἐρμηνείας τοῦ πρώτου Κανόνος τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ἀπὸ τὸν Σέργιο, θὰ ἀναφερθοῦμε μόνο στὶς ἐκκλησιολογικὰς συνέπειαι, οἱ ὁποῖαι κατ' αὐτὸν ἀπορρέουν ἀπὸ τὸ *νέο οἰκουμενικὸν δόγμα, περὶ ἐνὸς βαπτίσματος ὑφισταμένου καὶ ἐκτὸς Ἐκκλησίας.*

Συμφώνως πρὸς «τὸ ἀκραιφνὲς νόημα τοῦ πρώτου Κανόνος τοῦ Μεγάλου Βασιλείου», ὁ Σέργιος ὑποστηρίζει, ὅτι

*«πέραν τῆς μάνδρας τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀρχίζει ἀμέσως τὸ πλήρες σκοτάδι, ἀλλὰ μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ αἰρετικῶν κοινοτήτων σὰν νὰ ὑπάρχη μισοσκοτάδο, τὸ ὁποῖο μὲ τὴν σειρά του σκεπάζει καὶ τοὺς σχισματικοὺς καὶ τοὺς παρασυναγώγους... Αὐτὴ ἦταν ἀνέκαθεν ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία (κατὰ τὴν ἰδική μας ἄποψιν), φωτίζει μὲ ἕναν τελείως ἰδιαίτερον τρόπο τὸ θέμα τῆς φαινομενικῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ τῆς πίστεως εἰς τὴν μίαν Ἐκκλησίαν καὶ τῆς πίστεως εἰς τὸ ἕνα Βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν»<sup>93</sup>.*

Εἰς ποίαν ριζικὴν καὶ ἄμεσον ἀντίθεσιν εὐρίσκεται ἡ ἐρμηνεία τοῦ Σεργίου μὲ αὐτὸ τοῦτο τὸ περιεχόμενον τοῦ Κανόνος τοῦ Μεγάλου Βασιλείου φαίνεται, ὅταν ἀπλῶς ἀντιπαραβάλουμε τὶς ἐξῆς δύο ἀξιολογήσεις τοῦ ἐκκλησιολογικοῦ χαρακτῆρος τοῦ σχίσματος.

**Ὁ** μὲν Μέγας Βασίλειος στὸν πρῶτον Κανόνα Αὐτοῦ ἀναφέρει τὰ ἐξῆς:

<sup>93</sup>. Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 97.

*«ἡ μὲν ἀρχὴ τοῦ χωρισμοῦ διὰ σχίσματος γέγονεν· οἱ δὲ τῆς ἐκκλησίας ἀποστάντες, οὐκ ἔτι ἔσχον τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ἑαυτούς· ἐπέλιπε γὰρ ἡ μετάδοσις τῷ διακοπῆναι τὴν ἀκολουθίαν... Οἱ δὲ ἀπορράγέντες, λαϊκοὶ γενόμενοι, οὔτε τὸ βαπτίζειν, οὔτε τὸ χειροτονεῖν εἶχον ἐξουσίαν· οὔτε ἠδύναντο χάριν Πνεύματος ἁγίου ἐτέροις παρέχειν, ἥς αὐτοὶ ἐκπεπτώκασι».*

**Ο** δὲ Σέργιος δίδει τὴν ἐξῆς θεολογικὴ ἀποτίμησι τοῦ σχίσματος, ἡ ὁποία εἶναι ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος πρὸς τὴν τοῦ Ἁγίου:

*«Ἄλλοι ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία γιὰ κάποιους λόγους, ἔχουν ὅμως ὅλα, ὅσα κάνουν τὸν ἄνθρωπο χριστιανό: φυλάττουν ἐπακριβῶς τὴν πίστι εἰς τὸν Τρισυπόστατον Θεὸν καὶ τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου γιὰ τὸ Βάπτισμα. Ἄν καὶ ἐξέπεσαν, ὅμως ὄχι τελείως· ἔχουν διατηρήσει κάποιον σύνδεσμο μὲ τὴν Ἐκκλησία καὶ μαζί μὲ αὐτὸν τὸν σύνδεσμο ἔμεινε κάποια δυνατότητα (ἴσως ἀόρατη καὶ ἀκατανόητη γιὰ μᾶς) νὰ μεταχειρίζονται καὶ τὸν ζωτικὸ χυμὸ τῆς χάριτος, ὁ ὁποῖος ποτίζει τὴν Ἐκκλησία»<sup>94</sup>.*

**Μ**ία τοιαύτη ἀξιολόγησις τῆς σχέσεως τῶν ἀποκεκομμένων Κοινοτήτων μὲ τὴν Ἐκκλησία ἀσφαλῶς προϋποθέτει μίαν ἐντελῶς διαφορετικὴ ἀντίληψι περὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας ἀπ' αὐτήν, τὴν ὁποίαν συναντᾶμε στὴν Ἁγιοπατερικὴ θεολογία.

**Κ**αὶ ὄντως, ὁ Σέργιος θέτει τὴν κατάργησι τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοὺς σχισματικοὺς καὶ τοὺς παρασυναγωγούς στὸ ἴδιο ἐπίπεδο μὲ ἄλλες ἐπουσιώδεις παραβάσεις στὰ θέματα τῆς πίστεως<sup>95</sup>.

**Ἐ**νῶ ὁ Μέγας Βασίλειος ἐξηγεῖ, ὅτι «οἰκονομίας ἔνεκα τῶν πολλῶν» γίνεται δεκτὸ τὸ βάπτισμα τῶν σχισματικῶν, ὁ Μητροπολίτης Σέργιος ἀντιθέτως ἀντλεῖ ἐξ αὐτοῦ συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα ὀδηγοῦν αὐτὸν ἀναποφεύκτως σὲ πλήρη σύγκρουσι καὶ ἀντίφασι μὲ τὴν Ἁγιοπατερικὴ καὶ Συνοδικὴ Παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας

**• «συνεχίζουν σὲ κάποιο βαθμὸ νὰ παραμένουν μέσα στὴν Ἐκκλησία κοινότητες, οἱ ὁποῖες ἀπεκόπησαν ἀποφασιστικῶς ἀπὸ Αὐτήν...»**

**94.** Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 100.

**95.** Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, σελ. 101.

• «δύναται νὰ μὴν διακόπτεται ἡ διαδοχὴ τῆς χάριτος, παρὰ τὴν ὑφισταμένην ἐν πράξει διάσπασιν»<sup>96</sup>.

\* \* \*

**Στὸν** ἐπίλογο τῆς πραγματείας του, ὁ Μητροπολίτης Σέργιος, στὸν ὁποῖον, ὅπως ἐν συνεχείᾳ θὰ ἐκθέσουμε, βασιζέται ἡ νέα, ἐπισήμως καὶ συνοδικῶς διακηρυχθεῖσα ἐκκλησιολογία τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, διαβεβαιώνει τὴν πίστι του στὸ ἐκκλησιοκτόνο δόγμα τῆς Βαπτισματικῆς Θεολογίας:

*«Υπάρχει κάτι ἀνώτερον, τὸ ὁποῖο ἐντόπιζε ὁ συνοδικὸς νοῦς τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὸ ὁποῖο ἔδωσε τὴν δυνατότητα νὰ τεθῆ χωρὶς φόβο παράλληλα μὲ τὴν ὁμολογία τῆς πίστεως εἰς τὴν μίαν σώζουσα Ἐκκλησίαν καὶ τὴν πίστι στὸ ἓνα Βάπτισμα, σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου, παρὰ τὸ ὅτι ἔχει τελεσθῆ τὸ βάπτισμα ἐκτὸς Ἐκκλησίας»<sup>97</sup>.*



Ἡ «Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος» τῶν Οἰκουμενιστῶν.  
(Κρήτη, 17-26.6.2016)

<sup>96</sup>. Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 104.

<sup>97</sup>. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι.



## Θ': Ὁ π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ καὶ τὰ Ὅρια τῆς Ἐκκλησίας

**Ε**ΤΟΥΣ ὑποστηρικτὰς τῆς ἀγουστίνειας ἀντιλήψεως περὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀνήκε καὶ ὁ μεγαλύτερος Ρῶσος Θεολόγος τοῦ Κ' αἰ., ὁ π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ (1893-1979), αὐτὸ δέ, παρὰ τὸ ὅτι κατὰ τὰ ἄλλα τὸ θεολογικὸ του ἔργο συνέβαλε μὲ καθοριστικὸ τρόπο στὴν προσπάθεια ἀπελευθερώσεως τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας ἀπὸ τὰ δεινὰ δεσμὰ τῆς *δυτικῆς αἰχμαλωσίας*.

Στὴν δεκαετία τοῦ '30, ὁ π. Γ. Φλωρόφσκυ δημοσιεύει μία σειρά ὀλιγοσελίδων μελετῶν, σχετικὰ μὲ τὸ θέμα τῆς ἐκκλησιολογίας.

Τὸ 1927, στὸ σύντομο ἄρθρο του «Ὁ Ἅγιος Κυπριανὸς καὶ ὁ Ἱερὸς Αὐγουστίνος περὶ Σχίσματος» («*St. Cyprian and St. Augustin on Schism*») <sup>98</sup>, παρουσιάζει μία κριτικὴ στάσι ἀπέναντι στὴν ἐκκλησιολογία τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ, τὴν ὁποία ἀρνεῖται νὰ δεχθῆ στὴν πληρότητά της, διότι φαίνεται εἰς αὐτὸν «μονόπλευρος» καὶ βασιζομένη στὴν μὴ ἐκπεφρασμένη προϋπόθεσι, ὅτι *τὰ κανονικὰ καὶ τὰ χαρισματικὰ Ὅρια τῆς Ἐκκλησίας ταυτίζονται ἐντελῶς καὶ ἀμεταβλήτως* («*unexpressed presupposition that the canonical and charismatic limits of the Church completely and invariably coincide*») <sup>99</sup>.

Ὁ π. Γ. Φλωρόφσκυ βλέπει ὡς λύσι τοῦ προβληματισμοῦ τοῦ τὴν καταφυγὴ στὴν σκέψι τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου, ἡ ὁποία δῆθεν δύναται νὰ ἰσορροπήσῃ αὐτὸ τὸ ἔλλειμμα, διότι ἐπιτρέπει τὴν *διεύρυνσι τῶν χαρισματικῶν ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας πέραν τῶν κανονικῶν*.

Τὸ αὐτὸ ζήτημα θέτει καὶ πάλι, τὸ 1937, στὸ ἄρθρο του «*Τὰ Ὅρια τῆς Ἐκκλησίας*» («*The Boundaries of the Church*») <sup>100</sup>, στὸ ὁποῖο πλήρως καὶ σαφῶς πλέον υἱοθετεῖ τὴν ἐκκλησιολογία τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου.

Τὴν κανονικὴν πρᾶξι τῆς εἰσδοχῆς τῶν αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν ἄνευ Βαπτίσματος ἐρμηνεύει, ὅπως καὶ ὁ Μητροπολίτης Σέργιος, ὡς ἀπόδειξιν, ὅτι

**98. Georges Florovsky, Collected Works, vol.14, pp. 48-52, Ecumenism II: An Historical Approach. (Γεωργίου Φλωρόφσκυ, Ἄπαντα, τ. 14, σελ. 48-52, Οἰκουμενισμὸς Β: Μία ἱστορικὴ προσέγγισις).**

**99. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, σελ. 49.**

**100. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, vol.13, pp. 36-46, Ecumenism I: A Doctrinal Approach (τ. 13, σελ. 36-46, Οἰκουμενισμὸς Α: Μία δογματικὴ προσέγγισις).**

**«τὰ Μυστήρια δύνανται νὰ τελεσθοῦν ἐκτὸς τῶν ἀσπληρῶς κανονικῶν ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας» («the sacraments can be celebrated outside the strict canonical limits of the Church»)<sup>101</sup>.**

Εἶναι λίαν χαρακτηριστικὴ ἡ ἄποψις του, ὅτι ἡ συνοδικὴ Παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας ἠρνήθη νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Ἅγιο Κυπριανὸ στὴν μὴ ἐκπεφρασμένη προϋπόθεσι («unexpressed presupposition») Αὐτοῦ περὶ τῆς ταυτίσεως τῶν χαρισματικῶν καὶ κανονικῶν Ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας, διότι δῆθεν

**«στὴν μυστηριακῇ, μυστικῇ ὕπαρξί Της, ἡ Ἐκκλησία ὑπερβαίνει τὰ κανονικὰ μέτρα» («in her sacramental, mysterious existence the Church surpasses canonical measurements»)<sup>102</sup>.**

Τὴν ἐκκλησιολογικὴ φύσι τοῦ σχίσματος καθορίζει μὲ τὸν ἐξῆς τρόπο:

**«Εἶναι ἡ μυστικὴ καὶ μάλιστα μυστηριώδη σφαῖρα πέραν τῶν κανονικῶν ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας, ὅπου τὰ μυστήρια ἀκόμη τελοῦνται» («It is the mysterious and even enigmatic sphere beyond the canonical limits of the Church, where the sacraments are still celebrated»)<sup>103</sup>.**

\* \* \*

**Μὲ** τὴν ἀνάπτυξι τέτοιων ἐκκλησιολογικῶν ἀρχῶν ἦταν ἀναμενόμενο νὰ ἀπορρίψῃ ὁ π. Γ. Φλωρόφσκυ τὴν ἐρμηνεία τῆς κατ'οικονομίαν κανονικῆς πράξεως τῆς εἰσδοχῆς τῶν αἰρετικῶν, θεωρῶν αὐτὴν

**«μία προσωπικὴ θεολογικὰ ἄποψι, πολὺ πρόσφατη καὶ πολὺ ἀμφιλεγόμενη» («a private theological opinion, very recent and very controversial»),**

ἡ ὁποία δὲν εἶναι παρὰ ἀποτέλεσμα μιᾶς προσπαθείας διαφοροποιήσεως,

**«ὅσο περισσότερο δυνατὸν ἀποτόμως ἀπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν θεολογία» («as sharply as possible from Roman theology»)<sup>104</sup>.**

**101.** Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 37.

**102.** Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι.

**103.** Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, σελ. 44.

**104.** Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, σελ. 41.



Ἐν τούτοις, μὲ τὴν ἀπόρριψι τῶν δύο βασικῶν ἀρχῶν τῆς Ἁγιοπατερικῆς Συνοδικῆς Ἐκκλησιολογίας (ταύτισι τῶν κανονικῶν καὶ χαρισματικῶν ὀρίων, ἐρμηνεῖα ὡς κατ' οἰκονομίαν τῆς κανονικῆς πράξεως τῆς εἰσδοχῆς τῶν αἰρετικῶν), ὁ π. Γ. Φλωρόφσκυ, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ Μητροπολίτης Σέργιος εὐρέθη ἀναποφεύκτως ἀντιμέτωπος μὲ τὴν ἴδια «ἀντινομία» ἢ «μυστικὴ ἀντίφασι» («mystical paradox») μεταξὺ δόγματος περὶ ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ κανονικῆς πράξεως τῆς Ἐκκλησίας, προτείνων παραδόξως τὴν ἐξῆς λύσι:

**«ἢ σύγχρονη Ὁρθόδοξη Θεολογία πρέπει νὰ ἐρμηνεύη καὶ νὰ ἐξηγή τὴν παραδοσιακὴ κανονικὴ πρᾶξι τῆς Ἐκκλησίας ἐν σχέσει μὲ τοὺς αἰρετικοὺς καὶ τοὺς σχισματικοὺς ἐπὶ τοῦ θεμελίου τῶν γενικῶν ἀρχῶν, τὶς ὁποῖες ἔθεσε ὁ Ἱερὸς Ἀὐγουστίνος» («Contemporary Orthodox theology must express and explain the traditional canonical practice of the Church in relation to heretics and schismatics on the basis of those general premises which have been established by Saint Augustin»)<sup>105</sup>.**

Ἐφείλουμε νὰ ὑπογραμμίσουμε, ὅτι ἡ λύσις αὐτὴ ἀναδεικνύει ἀκριβῶς τὸ ἀδύνατο σημεῖο τῆς ἐκκλησιολογικῆς σκέψεως τοῦ νεαροῦ τότε Φλωρόφσκυ<sup>106</sup>, τὸ ὁποῖο ἄλλωστε ἀντιφάσκει πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν βασικὴ ἀρχὴ τοῦ θεολογικοῦ προγράμματός του, δηλαδὴ τὴν ἐπιστροφὴ τῆς Ὁρθοδόξου θεολογίας στὴν Ἁγιοπατερικὴ Παράδοσι, στὴν καθολικὴ συνείδησι τῆς Ἐκκλησίας, διατυπωμένην μέσα ἀπὸ τὴν Συμφωνία τῶν Πατέρων (*Consensus Patrum*).

Ἐπὶ π. Γ. Φλωρόφσκυ φαίνεται νὰ παραβλέπη τὸ ἱστορικὸ γεγονός, ὅτι ἡ ἐκκλησιολογικὴ σκέψις τοῦ Ἱεροῦ Ἀὐγουστίνου, ἡ ὁποία, ὡς γνωστόν,

**«κινήθηκε πέρα ἀπὸ τὰ καθιερωμένα ὅρια τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως καὶ ἄφησε εὐρύτατα περιθώρια παρανοήσεων καὶ παρερμηνειῶν»<sup>107</sup>,**

οὐδόλως συμμετεῖχε στὴν διαμόρφωσι τῆς ἐκκλησιολογικῆς αὐτοσυνειδησίας τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως αὐτὴ εἶχε διατυπωθῆ στὴν δογ-

**105.** Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 43.

**106.** Βλ. Περιοδ. «Θεολογία», τόμος 81, ἀριθμ. 4 / Ὀκτώβριος - Δεκέμβριος 2010, σελ. 137-158, Ἐπισκόπου πρ. Ζαχουμίου καὶ Ἐρζεγοβίνης Ἀθανασίου Γιέβ-τιτς «Ὁ π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ περὶ τῶν ὀρίων τῆς Ἐκκλησίας».

**107.** Βλασίου Φειδᾶ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τ. Α', Ἀθῆναι 1994, σελ. 567.

ματική, συνοδική καὶ κανονικὴ Παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία.

\* \* \*

**Ἐπὶ** τῇ εὐκαιρίᾳ, εἶναι ἀξιοσημεῖωτον, ὅτι οἱ ἐξ ὀρθοδόξων Οἰκουμενισταί, ἐπικαλούμενοι τὴν πρώϊμη θεολογικὴ σκέψι τοῦ π. Γ. Φλωρόφσκυ, εἴτε λόγῳ ἀγνοίας εἴτε λόγῳ ἀδυναμίας σοβαρᾶς ἀκαδημαϊκῆς διεργασίας, ἀποσιωποῦν ἢ καὶ ἀποκρύπτουν τὴν ἐξῆς σημαντικωτάτη «λεπτομέρεια»: ὁ ἴδιος ὁ Φλωρόφσκυ, καὶ ὅταν ἀκόμη προτείνῃ τὴν υἰοθέτησι τῶν προϋποθέσεων τῆς ἀγουστίνειας ἐκκλησιολογίας, ἥτοι τῆς διευρύνσεως τῶν χαρισματικῶν ὀρίων τῆς Ἐκκλησίας πέραν τῶν κανονικῶν, ἔχει ἐπίγνωσι τῶν κινδύνων ἐνὸς τέτοιου ἐγχειρήματος.

Στὸ ἄρθρο του «*Ἡ προβληματικὴ τῆς ἐπανενώσεως τῶν Χριστιανῶν*», τὸ ὁποῖο δημοσιεύθηκε τὸ 1933, προειδοποιεῖ τοὺς ἀναγνώστες σαφῶς, ὅτι ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκτὸς Ἐκκλησίας (*extra Ecclesiam*) συνεπάγεται κάποια ἀντινομία στὴν διδασκαλία περὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἀντινομία δὲν θὰ πρέπει ποτὲ νὰ χρησιμοποιηθῇ πρὸς

**«οἰκοδόμησιν τοῦ κανονικοῦ οἰκοδομήματος τῆς Ἐκκλησίας»,** διότι πρόκειται περὶ «ἐξαιρέσεως ἐπέκεινα τοῦ κανονικοῦ Δικαίου, ἡ ὁποία εἶναι ἀκόμη ἀπόκρυφη στὴν ἱστορία»<sup>108</sup>.

Ἐν τούτοις, οἱ καινοτόμοι ἐξ ὀρθοδόξων Οἰκουμενισταί ἀκριβῶς αὐτὸ τοῦτο ἐπιχειροῦν νὰ πράξουν, ὅταν στὴν προσπάθειά τους νὰ ἀναπτύξουν τὴν νέα ἐκκλησιολογία τους, ἐπικαλοῦνται τὸν πρώϊμο Φλωρόφσκυ.



**108.** Βλ. Περιοδ. «**Θεολογία**», τόμος 81, ἀριθμ. 4 / Ὀκτώβριος - Δεκέμβριος 2010, σελ. 135, Ἱερέως Γεωργίου Φλωρόφσκυ, *Ἡ προβληματικὴ τῆς ἐπανενώσεως τῶν χριστιανῶν*.



## **I. Τὸ Συνοδικὸ κείμενο**

### **«Οἱ βασικὲς ἀρχὲς ἀντιμετώπισης τῶν ἑτεροδόξων ἀπὸ τὴν Ρωσικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία» (2000)**

**Ἀ**ὕτῃ ἡ ἐκτενὴς πῶς ἱστορικὴ ἀναδρομὴ ἦταν ἀπαραίτητη, προκειμένου νὰ κατανοήσουμε τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τὸ ἱστορικο-θεολογικὸ πλαίσιο, ἐντὸς τοῦ ὁποίου συντάχθηκε τὸ ἐπίσημο συνοδικὸ *Κείμενο* τῆς Μόσχας «Οἱ βασικὲς ἀρχὲς ἀντιμετώπισης τῶν ἑτεροδόξων ἀπὸ τὴν Ρωσικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία», ἐγκριθέν ὑπὸ τῆς Συνόδου τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ρωσίας τὸ 2000, τὸ ὁποῖο μὲ τὴν σειρά του προσέφερε θεολογικὴ βάσι γιὰ τὴν ἀποδοχὴ τοῦ *Κειμένου* τῆς Γενεύης «*Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον*» ὑπὸ τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τὸν Φεβρουάριο τοῦ 2016, ἐπικειμένης τῆς «Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου» τῶν *Οἰκουμενιστῶν* στὴν Κρήτη (Ἰούνιος 2016).

\* \* \*

**Ἀξίζει**, γιὰ λόγους ἱστορικούς, νὰ ἀναφερθῆ, ὅτι ἡ ἐκπόνησις τοῦ *Κειμένου* «Οἱ βασικὲς ἀρχὲς ἀντιμετώπισης τῶν ἑτεροδόξων ἀπὸ τὴν Ρωσικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία», ἀνετέθη στὴν Συνοδικὴ Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἡ ὁποία ἰδρύθηκε τὸ 1993, ὡς διάδοχος τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν Ἑνότητα τῶν Χριστιανῶν.

Προτοῦ νὰ κληθοῦν οἱ Ἐπίσκοποι νὰ παράσχουν συνοδικὴ ἐγκρισις στὸ *Κείμενο* αὐτό, ὁ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Μητροπολίτης Μίνσκ κ. Φιλάρετος, στὴν εἰσήγησί του ἐνώπιον τῆς Συνόδου, ἐνημέρωσε τοὺς Ἐπισκόπους γιὰ τὴν προϊστορία καὶ τὶς πηγὲς αὐτοῦ τοῦ *Κειμένου*<sup>109</sup>.

**Ἡ** Συνοδικὴ Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ προέβη σὲ μία ἀνάλυσι τῆς ἐπικαιρότητος, τῶν προβλημάτων καὶ τῶν προκλήσεων, τὰ ὁποῖα ἀντιμετώπιζε ἡ ρωσικὴ θεολογία μετὰ τὴν πτῶσι τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστώτος.

**Ἡ** ἀνάλυσις αὐτὴ ἔδειξε, μεταξὺ ἄλλων, ὅτι ἓνα ἀπὸ τὰ σοβαρώτερα θεολογικὰ ζητήματα, «τὸ ὁποῖο προκλήθηκε ἀπὸ τὸν θεολο-

**109.** Доклад митрополита Минского и Слуцкого Филарета, Патриаршего Экзарха всея Беларуси, председателя Синодальной богословской комиссии, 9.6.2008, (Μητροπολίτου Μίνσκ καὶ Σλοῦτσκ Φιλάρετου, Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου πάσης Λευκορωσίας, Προέδρου τῆς Συνοδικῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, Ἐκθεσις, 9.6.2008). Βλ. <http://sobor.patriarchia.ru/db/text/422565.html>.

γικὸ διάλογο μὲ τὴν ἑτεροδοξία»<sup>110</sup> εἶναι τὸ θέμα «τῶν ὁρίων καὶ τῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας»<sup>111</sup>, τὸ ὁποῖο, κατὰ τὴν γνώμη τῶν συγχρόνων κορυφαίων ρώσων θεολόγων, μᾶς παραπέμπει σὲ ἓνα «ἱστορικὸ παράδοξο»<sup>112</sup>.

Ἄφ' ἑνὸς μὲν, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶχε πάντοτε τὴν συνείδησι, ὅτι ταυτίζεται μὲ τὴν Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία καὶ ὅτι πέραν τῶν Ὁρίων Αὐτῆς δὲν ὑπάρχει σωτηρία, ἀφ' ἑτέρου ὁμως

**«ἀπεφάσισε ὅτι εἶναι κανονικῶς ἀποδεκτὸ νὰ δέχεται στὴν μήτρα Της τοὺς ἑτεροδόξους ὄχι ἀπαραιτήτως μέσῳ τοῦ βαπτίσματος, ἀλλὰ καὶ μέσῳ [μόνον] Χρίσματος, ἢ ἀκόμη καὶ μόνον μέσα ἀπὸ τὴν μετάνοια»<sup>113</sup>.**

Κατὰ τὴν γνώμη τοῦ Μητροπολίτου Φιλαρέτου,

**«δέον νὰ λεχθῆ σαφῶς, ὅτι τὸ ζήτημα αὐτὸ παραμένει ἀνοικτὸ καὶ αὐτό, παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι εἶχαν δοθῆ διαφορὲς ἐξηγήσεις γιὰ τὸ φαινόμενο αὐτό»<sup>114</sup>.**

Ἡ ἐπικαιρότητα τοῦ θέματος αὐτοῦ ἐπιβεβαιώθηκε, κατὰ τὸν Μητροπολίτη Φιλάρετο, καὶ ἀπὸ μία δημοσκοπήσι, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὸ πλαίσιο τῆς προετοιμασίας τῆς Συνόδου τῶν Ἀρχιερέων.

Οἱ ἐπαρχιοῦχοι Ἐπίσκοποι καὶ Πρόεδροι Θεολογικῶν Σχολῶν ἐρωτήθηκαν, ποῖα εἶναι κατὰ τὴν γνώμη τους τὰ πλέον ἐπίκαιρα θεολογικὰ ζητήματα.

Ἀπεδείχθη, ὅτι καὶ οἱ ποιμένες καὶ οἱ πιστοὶ

**«ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ μία σαφῆ γνώσι περὶ τοῦ θέματος: ποῖο μέρος τοῦ ἑτεροδόξου κόσμου ἔχει διατηρήσει ἐκκλησιαστικότητα, καὶ ποῖα εἶναι ἡ ἐνέργεια τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς Ὁρθοδοξίας»<sup>115</sup>.**

Ὡς ἐκ τούτου, ἀπὸ τὴν ἴδρυσι τῆς Συνοδικῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, τὸ σπουδαιότερο ἔργο τῆς ἦταν ἡ ἔρευνα ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς σχέσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μὲ τὸν ἑτερόδοξο κόσμο.

110. Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἄνωτ.

111. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι.

112. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι.

113. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι.

114. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι.

115. Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι.

Σὺν τῷ χρόνῳ, ἡ Ἐπιτροπὴ διεπίστωσε, ὅτι τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσῃ ὠφείλοντο πρωτίστως στὴν

**«ἀπουσία μιᾶς ἐνιαίας καὶ συμφώνου στάσεως ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ ὅσα ἀφοροῦν τοὺς ἑτεροδόξους»<sup>116</sup>.**

Ἡ Συνοδικὴ Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ κατέληξε στὸ συμπέρασμα, ὅτι «χωρὶς ἐπίσημως καὶ ἐγκύρως ἐγκριθεῖσα τοποθέτησι» δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποφευχθοῦν οἱ ἀντιπαραθέσεις μέσα στὴν Ἐκκλησία καὶ ἐξ αἰτίας αὐτοῦ καταρτίσθηκε τὸ *Κείμενο* «Οἱ βασικὲς ἀρχὲς ἀντιμετώπισης τῶν ἑτεροδόξων ἀπὸ τὴν Ρωσικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία», τὸ ὁποῖο ὁ Μητροπολίτης Φιλάρετος ἐχαρακτήρισε μὲ τὸν ἀκόλουθο τρόπο:

**«Τὸ παρὸν κείμενο παρουσιάζει μίαν σειράν πολλῶν σημαντικῶν ἐκκλησιολογικῶν θέσεων, “ἀρχῶν” τῆς ὀρθόδοξου διδασκαλίας τῆς πίστεως, τόσο γιὰ τὴν οὐσία τῆς Ἐκκλησίας, ὅσο καὶ γιὰ τὴν φύσιν τῶν αἱρέσεων καὶ σχισμάτων, ὡς καὶ τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἡ Ὁρθοδοξία στὶς σχέσεις Της μὲ τὶς κοινότητες, οἱ ὁποῖες ἀπεκόπησαν ἀπὸ Αὐτήν»<sup>117</sup>.**

Ὁ Μητροπολίτης Φιλάρετος, ἐνώπιον τῆς Συνόδου τῶν Ἀρχιερέων, εἰσήγαγε ἐπίσης, ὡς πρόλογο γιὰ τὸ *Κείμενο* «Οἱ βασικὲς ἀρχὲς ἀντιμετώπισης τῶν ἑτεροδόξων ἀπὸ τὴν Ρωσικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία», μίαν σύντομη μελέτη μὲ τίτλο: «Τὸ ζήτημα τῶν ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας στὴν Ρωσικὴ Ὁρθόδοξο Θεολογία», στὴν ὁποία καθορίζονται ὡς ἐξῆς τὰ συμπεράσματα τῆς μακροχρόνιας μελέτης τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς περὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ:

**«Ὡς συμπέρασμα αὐτῆς τῆς συντόμου ἐξετάσεως τοῦ θέματος τῶν “ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας” καὶ τῶν κανόνων τῆς σχέσεως τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν ἑτερόδοξο πραγματικότητα, δυνάμεθα νὰ καταλήξουμε στὸ ὅτι, ἀπὸ θεολογικῆ, ἀγιοπατερικῆ καὶ ἱστορικῆ ἀποψι, ἡ πλέον θεμελιωμένη στάσις εἶναι αὐτὴ τοῦ Πατριάρχου Σεργίου καὶ τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Φλωρόφσκυ, στὴν ὁποία βασίζεται ἡ Ρωσικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ὅσον ἀφορᾷ τὶς σχέσεις Της μὲ τοὺς ἑτεροδόξους...»<sup>118</sup>.**

116. Τοῦ Αὐτοῦ, ἐνθ' ἄνωγ.

117. Τοῦ Αὐτοῦ, ἀτόθι.

118. Τοῦ Αὐτοῦ, ἀτόθι.



## ΙΑ'. Ἐπιλογικὰ

**Μ**ὲ τὴν συμπλήρωσι, Χάριτι Θεοῦ, τῶν ταπεινῶν μας σκέψεων ἐπὶ τοῦ φλέγοντος καὶ τόσο ἐπίκαιρου ἐκκλησιολογικοῦ ζητήματος, τοῦ μεγάλου πειρασμοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, συνέπεσε καὶ ἡ ὀλοκλήρωσις τῆς ἀναγνώσεώς μας τοῦ ἐκτενοῦς (σελίδες 105) *Κειμένον*: «*Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Κρήτης: Νέα ἐκκλησιολογία ἢ Πιστότητα στὴν Παράδοση;*»<sup>119</sup>, τοῦ Ἐπισκόπου Ἀβύδου κ. Κυρίλλου (Κατερέλου).

Ὁ συγγραφεύς, Ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὑπεραμύνεται σθεναρῶς τῆς ἐγκυρότητος τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης (Ἰούνιος 2016), ἀλλὰ καὶ εὐρύτερα τῆς συμμετοχῆς τῶν Ὁρθοδόξων στὴν *Ἐνωτικὴ Κίνησι* (1920 ἐ.).

Τὸ *Κείμενο* τοῦ Ἐπισκόπου κ. Κυρίλλου εἶναι πολὺ κατώτερο τῶν προσδοκιῶν μιᾶς ἀκαδημαϊκῆς συγγραφῆς, ἐφ' ὅσον στερεῖται τῆς ἐπιστημονικῆς μεθοδολογίας καὶ τῆς ἀναλόγου ψυχραιμίας, ὑποτιμᾷ δὲ καὶ ἀπαξιώνει βαναύσως ὄχι μόνο πρόσωπα, ἀλλὰ καὶ ὀλοκληρούς ἐπισήμους Τοπικὰς Ἐκκλησίας, ἐπειδὴ ἐτόλμησαν νὰ διατυπώσουν ἀντιρρήσεις γιὰ τὰ πολυμερῶς διάτρητα *Κείμενα τῆς Κρήτης*.

Ὁ ἀντίλογος γιὰ τὴν Σύνοδο τῆς Κρήτης ἤδη ἔχει κατατεθῆ δυναμικὰ καὶ τεκμηριωμένα<sup>120</sup>, ὡς ἐπίσης καὶ μία πρώτη ἀντίκρουσις τοῦ *Κειμένου* τοῦ Ἐπισκόπου κ. Κυρίλλου<sup>121</sup>, ἴσως δὲ ὑπάρξει

**119.** Βλ. [http://www.romfea.gr/images/article-images/2017/07/romfea2/Agia\\_kai\\_Megali\\_Synodos\\_Kritis.pdf](http://www.romfea.gr/images/article-images/2017/07/romfea2/Agia_kai_Megali_Synodos_Kritis.pdf).

**120. α.** Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου, Ἡ «Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος» στὴν Κρήτη, Θεολογικὲς καὶ ἐκκλησιολογικὲς θέσεις, ἐκδ. Ἱ. Μ. Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου (Πελαγίας), 2018. **β.** Πρεσβυτέρου π. Ἀναστασίου Γκοτσοπούλου, *Βιβλιοπαρουσιάσις «Ἡ “Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος” στὴν Κρήτη, Θεολογικὲς καὶ ἐκκλησιολογικὲς θέσεις»*, (βλ. <http://www.hsir.org/pdfs/2018/09/11/20180911aBiblioparousiasi-A-M-Synodo-Kritis.pdf>). **γ.** Πρεσβυτέρου π. Ἀναστασίου Γκοτσοπούλου, *Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει διετίας... - Τὸ φρόνημα τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων σὲ ἀντιδιαστολὴ πρὸς τὸ φρόνημα τῆς «Συνόδου τῆς Κρήτης»*, (βλ. <https://www.hsir.org/pdfs/2018/08/30/20180830a2etia-A-M-Synodo-Kritis.pdf>).

**121.** Βλ. [http://krufso-sxoleio.blogspot.com/2017/09/blog-post\\_15.html](http://krufso-sxoleio.blogspot.com/2017/09/blog-post_15.html) (μέρος α'), [http://krufso-sxoleio.blogspot.com/2017/09/blog-post\\_22.html](http://krufso-sxoleio.blogspot.com/2017/09/blog-post_22.html) (μέρος β'), [http://krufso-sxoleio.blogspot.com/2017/09/blog-post\\_9.html](http://krufso-sxoleio.blogspot.com/2017/09/blog-post_9.html) (μέρος γ'), [http://krufso-sxoleio.blogspot.com/2017/10/blog-post\\_14.html](http://krufso-sxoleio.blogspot.com/2017/10/blog-post_14.html) (μέρος δ'), [http://krufso-sxoleio.blogspot.com/2017/10/blog-post\\_14.html](http://krufso-sxoleio.blogspot.com/2017/10/blog-post_14.html)

καὶ συνέχεια σχετικῶν θεμελιωμένων καὶ σοβαρῶν κριτικῶν.

**Ἐ**κείνο, τὸ ὁποῖο πρὸς τὸ παρὸν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναφέρουμε ἐδῶ, ἐφ' ὅσον ἔχει ἄμεση σχέσι μὲ τὴν ἀνά χειρας ἐργασία μας, εἶναι ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος κ. Κύριλλος εἶναι εὐθέως καὶ ἐντόνως ἀντίθετος πρὸς τὴν ἀποκλειστικὴ ἐκκλησιολογία, ὡς καὶ πρὸς τὴν ταύτησιν κανονικῶν καὶ χαρισματικῶν Ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας, περαιτέρω δὲ δὲν διστάζει νὰ στραφῆ ἀσεβῶς καὶ ἐναντίον τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Κυπριανοῦ Καρχηδόνας(!) καὶ νὰ ἐπικαλεσθῆ ἀνακριβῆ, ἂν ὄχι καὶ ψευδῆ, στοιχεῖα, πρὸς θεμελίωσιν δῆθεν τῆς ἐκκλησιολογικῆς ἐκτροπῆς του.

**Γ**ράφει, ἐν συγχύσει προφανῶς εὐρισκόμενος, ὁ Ἐ. κ. Κ.:

● **«Τὴν Ἐκκλησιολογία τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ ἀπέριψαν οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας»** (σελ. 67).

● **«Πῶς μπορεῖ νὰ ἐμμένει κανεὶς ἄκριτα σὲ ὅλες τὶς ἐκκλησιολογικὲς θέσεις τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ, ὁ ὁποῖος ταυτίζει τὰ κανονικὰ μὲ τὰ χαρισματικὰ ὅρια τῆς Ἐκκλησίας;»** (σελ. 68).

● **«Γιατί ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς ἀγνόησε τὸν Ἅγιο Κυπριανὸ Καρθαγένης;... Γιατί ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἀγνόησε τὸν Κυπριανὸ Καρθαγένης;»** (αὐτόθι).

● **«Μήπως θὰ πρέπει νὰ τὸν καταγγείλουμε καὶ αὐτὸν (τὸν Ἀπόστολο Παῦλον), γιατί δὲν ἀκολουθεῖ τὸν Ἅγιο Κυπριανὸ Καρθαγένης;»** (σελ. 70).

● **«Ταυτίζον (οἱ Ἀντι-οικουμενιστὲς) τὰ χαρισματικὰ μὲ τὰ κανονικὰ ὅρια τῆς Ἐκκλησίας. Ἐμμένουν στὶς ἀποκλειστικὲς ἐκκλησιολογικὲς θεωρήσεις τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ ποὺ ἐμπνέουν φόβο καὶ τρόμο καὶ δημιουργοῦν ἐνοχῆς»** (σελ. 105).

● **«Τὴν μὴ ἀποκλειστικότητα τῆς Ἐκκλησίας ἐπισημαίνουν ἅγιοι..., ὅπως ὁ Ἅγιος Φιλάρετος Μόσχας»** (μόνον ἓνας ἀναφέρεται!...) (σελ. 67).

● **«Εἶναι δυνατόν..., γιὰ νὰ αὐτοδικαιωνόμαστε μὲ τὴν ἀποκλειστικότητα;»** (σελ. 68).

---

10/blog-post\_29.html (μέρος ε'), [http://kruf0-sxoleio.blogspot.com/2017/11/blog-post\\_15.html](http://kruf0-sxoleio.blogspot.com/2017/11/blog-post_15.html) (μέρος ζ'), [https://kruf0-sxoleio.blogspot.com/2018/01/blog-post\\_8.html](https://kruf0-sxoleio.blogspot.com/2018/01/blog-post_8.html) (μέρος ζ') καὶ [http://kruf0-sxoleio.blogspot.com/2018/01/blog-post\\_14.html](http://kruf0-sxoleio.blogspot.com/2018/01/blog-post_14.html) (μέρος η').

● «Πῶς λοιπὸν μπορεῖ κανεὶς νὰ περιορίσει τὴν Ἐκκλησία στὰ κανονικά της ὅρια, δημιουργώντας στεγανὰ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς χαρισματικῆς λειτουργίας της;» (σελ. 69).

\* \* \*

**Ἐν κατακλείδι:** Ἄρα γε, μήπως ἡ ἀκαδημαϊκὴ θεολογία, ἐπηρεασμένη ἀπὸ τὴν σχολαστικὴ Λατινο-Προτεσταντικὴ Δύσι (μὲ ἀφετηρία τὶς ἀγγουστίνειες ἐκτροπές), ἔχει ἀπολέσει ὀριστικὰ πλέον τὰ γνήσια ἀγιοπνευματικὰ κριτήρια, ἐξ αἰτίας δὲ αὐτοῦ ἀδυνατεῖ νὰ κατανοήσῃ τὴν θεόπνευστη καὶ ὄντως Ὁρθοδοξο-Καθολικὴ θεολογικὴ σκέψι τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ περὶ τοῦ **Μυστηρίου τῆς Ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας;**







## Ἡ Ἁγία Συνοδικὴ καὶ Πατερικὴ Παράδοσις

### Τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Κανὼν ΜΖ'.

«Ἐπίσκοπον ἢ Πρεσβύτερον αἰρετικῶν δεξαμένους βάπτισμα ἢ θυσίαν, καθαιρεῖσθαι προστάσσομεν· τίς γὰρ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς βελίαν; ἢ τίς μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστου;».

### Τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Κανὼν ΜΖ'.

«Ἐπίσκοπος ἢ Πρεσβύτερος ... τὸν μεμολυσμένον παρὰ τῶν ἀσεβῶν ἐὰν μὴ βαπτίσῃ, καθαιρεῖσθω ... ὡς μὴ διακρίνων Ἱερέας ψευδοῖερέων».

### Τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Κανὼν ΞΗ'.

«...Τοὺς παρὰ τῶν τοιούτων (αἰρετικῶν) βαπτισθέντας ἢ χειροτονθέντας οὔτε πιστοὺς οὔτε κληρικοὺς εἶναι δυνατόν».



## Ἡ Ἀντι-συνοδικότης τῶν Οἰκουμενιστῶν

«Ἐνταῦθα δὲ ἀναφέρω τὴν Δήλωσιν τὴν γενομένην τὸ 1937 ἐν Ἐδιμβούργῳ, κατὰ τὸ συνελθὸν ἐκεῖ Συνέδριον Faith and Order, ἔνθα οἱ ἀντιπρόσωποι ἑννέα Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν προέβησαν εἰς Δήλωσιν, ἣτις μεταξὺ ἄλλων περιέχει σπουδαιοτάτην ἄποψιν περὶ τῆς θέσεως τῶν ἑτεροδόξων ἐν τῷ σώματι τῆς Ἐκκλησίας... **Διὰ τῆς Δηλώσεως ταύτης οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἑννέα Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀνεγνώριζον τὰς ἑτεροδόξους Ἐκκλησίας ὡς μέλη τοῦ ἐνὸς σώματος τοῦ Χριστοῦ... Δὲν εἶναι ὀρθὴ ἡ ἄποψις, ὅτι ὁσάκις ἀναγνωρίζεται οἰονδήποτε μυστήριον, τελεσθὲν ὑπὸ ἑτεροδόξων, τοῦτο γίνεται μόνον “κατ’ οἰκονομίαν” ...»\*.**



(\*) Ἐν Ἐπισκόπου Ἀβύδου Κυρίλλου, «Ἐμπιστεύομαι τὴν Ἐκκλησίαν», σελ. 36· παράθεμα ἐκ τοῦ Ἱερωνύμου Κοτσώνη, *Ἡ κανονικὴ ἄποψις...*, σελ. 47-48 καὶ 132-135.

